ЗВЯЗДА

3 красавіка 1996 г. серада, № 91 (22894)

● выдаецца са жніўня 1917 г. ● БЕЛАРУСКАЯ ГАЗЕТА ● цана 1000 рублёў

РОЗГАЛАС

ЗАКОНАПРАЕКТ АБ АДМЕНЕ Ў РЭСПУБЛІЦЫ ІНСТЫТУТА ПРАПІСКІ РЫХТУЕ ПАРЛАМЕНЦКАЯ КАМІСІЯ ПА ПРАВАХ ЧАЛАВЕКА

Пастаянная камісія Вярхоўнага Савета па правах чалавека, нацыянальных пытаннях, сродках масавай інфармацыі, сувязях з грамадскімі аб'яднаннямі і рэлігійнымі арганізацыямі гатова вынесці на разгляд сесіі шэраг падрыхтаваных законапраектаў — аб аўтарскім і сумежных правах, аб зваротах грамадзян, змяненні і дапаўненні ў Закон аб друку і іншых СМІ.

На дадзеным этапе камісія рыхтуе Закон аб свабодзе перамяшчэння і выбары месца жыхарства, які, па словах намесніка старшыні камісіі Уладзіміра Нісцюка, «будзе першым крокам на шляху да ліквідацыі інстытута прапіскі» ў рэспубліцы. У дапаўненне да сказанага камісія рыхтуе матэрыялы для ўвядзення ў краіне пасады ўпаўнаважанага па правах чалавека; рашэнне аб увядзенні гэтай пасады прыняў Вярхоўны Савет сваёй пастановай аб пасланні Канстытуцыйнага суда аб канстытуцыйнай законнасці ў Беларусі ў 1995 годзе.

Да 18 красавіка — у гэты дзень адновіць сваю работу сесія Вярхоўнага Савета — камісія спадзяецца канчаткова вызначыцца з галоўным рэдактарам парламенцкага органа — «Народнай газеты» (як вядома, прэзідэнцкім указам былы рэдактар Мікалай Галко зняты з пасады, а яго абавязкі выконвае галоўны рэдактар «Белорусской нивы» Міхаіл Шыманскі). Паводле прагнозаў У. Нісцюка, менавіта зняцце і прызначэнне галоўнага рэдактара «Народнай газеты» будзе ўключана ў блок кадравых пытанняў, якія сесія мае намер разгледзець пасля аднаўлення сваёй работы.

Юрась ДУБІНА, БелаПАН.

БОЛЬШАСЦЬ МІНЧАН ЛІЧАЦЬ, ШТО ПАСЯДЖЭННІ ВЯРХОЎНАГА САВЕТА РЭСПУБЛІКІ ТРЭБА ТРАНСЛІРАВАЦЬ ПА ТЭЛЕБАЧАННІ

Сацыялагічнай службай «Люстэрка» кампаніі БелаПАН праведзена апытанне 300 жыхароў Мінска. Прадстаўнікам розных сацыяльна- дэмаграфічных груп насельніцтва прапаноўвалася адказаць на пытанне «СКАЖЫЦЕ, КАЛІ ЛАСКА, ЦІ ДАСТАТКОВА ДЛЯ ВАС ЗВЕСТАК, АТРЫМЛІВАЕМЫХ ПА ТЭЛЕБАЧАННІ, РАДЫЁ І З ГАЗЕТ, АБ ДЗЕЙНАСЦІ АСНОЎНЫХ ГАЛІН УЛАДЫ?»

Большасць рэспандэнтаў (57 прац.), як аказалася, задаволены ўласнай інфармаванасцю аб дзейнасці Прэзідэнта, кожны чацвёрты (24,14) лічыць, што падобнай інфармацыі яму не хапае. Астатнім (19 прац.) было цяжка адказаць. Значна менш інфармаваныя мінчане аб дзейнасці Кабінета Міністраў — толькі трэць (32 прац.) рэспандэнтаў адзначылі, што атрымліваемых звестак аб рабоце ўрада ім дастаткова. 44 працэнтам апытаных падобных звестак не хапае і кожнаму чацвёртаму рэспандэнту (24 прац.) было цяжка адказаць. З інфармаванасцю жыхароў сталіцы аб дзейнасці Вярхоўнага Савета справы яшчэ горшыя. Толькі чвэрці апытаных (26 прац.) звестак аб дзейнасці вышэйшага заканадаўчага органа Беларусі дастаткова. 45 працэнтаў рэспандэнтаў лічаць, што інфармацыі аб працы парламента ім не хапае. Астатнім (29 прац.) было цяжка адказаць. Большасць апытаных (76 прац.), адказваючы на другое пытанне інтэрв'ю **«ЯК ВЫ ЛІЧЫЦЕ, ТРЭБА АБО НЕ ТРЭБА ТРАНСЛІРАВАЦЬ ПА ТЭЛЕБАЧАННІ ПАСЯДЖЭННІ ВЯРХОЎНАГА САВЕТА?»,** выказалася за вяртанне практыкі трансліравання пасяджэнняў парламента. Пры гэтым больш чым трэць рэспандэнтаў (36 прац.) лічаць, што трэба трансліраваць «усё», 40 працэнтаў выказаліся за трансляцыю «найбольш важных пасяджэнняў». Толькі 12 працэнтаў далі адказ — «не трэба наогул». «Абыякавых» да гэтага пытання аказалася 4 працэнты апытаных. Васьмі працэнтам рэспандэнтаў было цяжка адказаць.

Леанід МІХЕЙЧЫКАЎ, БелаПАН.

ЧАРГОВАЙ «АХВЯРАЙ» ХАБАРУ СТАЎ БЫЛЫ КІРАЎНІК ПРІФа

Чарговае выпрабаванне падрыхтаваў лёс для акцыянераў Першага рэспубліканскага інвестыцыйнага фонду. Як вядома, арыштаваны былы кіраўнік ПРІФа.

Аднак, нягледзячы на ўсю трагікамічнасць гэтага факта (калі ўлічыць тое, што ў апошні час адбывалася вакол гэтага фонду), людзям, якія аддалі перавагу Першаму інвестыцыйнаму, пакуль падстаў для празмернага хвалявання няма: Семянкоў арыштаваны зусім не па справах Першага рэспубліканскага інвестыцыйнага фонду. Як удалося высветліць, былы кіраўнік фонду абвінавачваецца ў атрыманні хабару. Вядзецца следства, і, зразумела, аб падрабязнасцях гэтай справы стане вядома крыху пазней.

Ігар ГРЫШЫН.

КУРСЫ АБМЕНУ НАЯЎНЫХ ВАЛЮТ

у камерцыйных банках на 2 красавіка 1996 г.

Назва банка	Долар ЗША		Нямецкая марка		Расійскі рубель		Тэлефоны
	Купля	Продаж	Купля	Продаж	Купля	Продаж	
Белбізнесбанк (гал. аперац. упраўл.)	12800	13100	8500	8800	2.45	2.65	769-533
Белбізнесбанк (гар. дыр.)	12800	13250	8500	8900	2.45	2.65	271-906 067
ФК «Вераніка»* (за расійскія рублі)	12820 4880	13020 5000	8600	8900	2.60	2.70	531-504
Банк «INKO» (за расійскія рублі)	12800 4925	13200 5059	8600	8900	2.53	2.68	238-020
Мінскі транзітны банк*	12800	13100	8500	8900	2.50	2.65	298-174
Ф-л 0104 АКБ «Минский транзитный банк»	12850	13000	8550	8750	2.45	2.60	372-825
Народны банк	12800	13000	8600	8750	2.48	2.60	238-610
«Алімп»	12750	14000	8400	8700	2.50	2.70	589-649
Ф-л № 1 АКБ «Алімп»	12900	13300	8500	8650	2.50	2.60	291-646
Магазін «Панарама», фірмы «Энергія ГмбХ»	12600	13200	8400	9100	2.52	2.75	265-612
Нацыянальны банк РБ (курс для безн. разл.)	11500		7740.46		2.36		
Цэнтрабанк Расіі	4854		3268.03		100 бел.р. 37.50		

* — Аперацыя з валютай звыш 1000 $ праводзіцца на дагаворных умовах

Агенцтва Граўцова.

А. ЛУКАШЭНКА: «МЫ ЗРАБІЛІ КРОК, ДЗЯКУЮЧЫ ЯКОМУ БЕЛАРУСКІ І РАСІЙСКІ НАРОДЫ ЎВОЙДУЦЬ У XXI СТАГОДДЗЕ АДЗІНАЙ І ПРАЦВІТАЮЧАЙ СЯМ'ЁЙ»

Падзеяй, да якой нашы народы імкнуліся ўсе гады, назваў Прэзідэнт А. Лукашэнка дагавор аб стварэнні Супольніцтва Суверэнных Рэспублік напярэдадні яго падпісання.

Паводле слоў Прэзідэнта, менавіта гэты дакумент дазволіць зрабіць значны крок наперад і стварыць агульны дом. Аб'яднаўшы інтэлект, матэрыяльныя рэсурсы, беларускі і расійскі народы змогуць хутчэй пераадолець крызісныя з'явы і будуць адыгрываць больш значную ролю на міжнароднай арэне.

Супольніцтва не толькі не абмяжуе правы суб'ектаў Рэспублікі Беларусь і Расійскай Федэрацыі, але і ўмацуе суверэнітэт дзяржаў. Асабліва важна, сказаў А.Лукашэнка, што яно ствараецца не дзеля палітычнай кан'юнктуры, а ў інтарэсах простых людзей — беларускіх і расійскіх грамадзян. Паколькі пасля падпісання дагавора яны будуць мець нязмерна больш магчымасцей для рэалізацыі сваіх здольнасцей, абароны правоў і свабод.

Супольніцтва будзе ўяўляць сабой вышэйшую форму інтэграцыі на тэрыторыі былога Савецкага Саюза і арганічна спалучацца з дагаворам, падпісаным 29 сакавіка паміж Беларуссю, Расіяй, Казахстанам і Кіргізіяй.

Выступаючы напярэдадні падпісання двухбаковага дагавора, Барыс Ельцын адзначыў глыбокую сімвалічнасць таго, што менавіта Расія і Беларусь першымі з краін СНД зрабілі такі выбар. «У нас адзіныя славянскія карані, агульная шматвяковая гісторыя, — сказаў ён. — Няшмат ёсць у свеце народаў, чалавечыя лёсы якіх былі б так цесна пераплецены». Ельцын таксама заявіў, што мае намер зрабіць усё, што ад яго залежыць, каб хутчэй дабіцца пазітыўных зрухаў, перш за ўсё ў сацыяльнай сферы, каб дагавор запрацаваў з поўнай аддачай на карысць людзей.

Пасля выступленняў перад членамі афіцыйнай дэлегацыі ў Георгіеўскай зале Крамля кіраўнікі дзвюх дзяржаў падпісалі Дагавор аб утварэнні Супольніцтва Суверэнных Рэспублік. Затым Аляксандр Лукашэнка і Барыс Ельцын у суправаджэнні патрыярха Маскоўскага і ўсяе Русі Алексія II праз Святыя сені выйшлі на Красны ганак і спусціліся на Саборную плошчу Крамля, дзе яшчэ раз выступілі перад грамадзянамі Беларусі і Расіі, якія сабраліся тут.

Гаворачы аб мэце падпісання дагавора, Ельцын, у прыватнасці, сказаў: «Мы хочам, каб трактары «Беларусь» і аўтамабілі «БелАЗ» сталі канкурэнтаздольнымі на сусветным рынку. І тады праца цэлых пакаленняў расіян і беларусаў не будзе дарэмнай. Мы хочам, каб цюменская нафта ішла на экспарт пасля яе перапрацоўкі на навапалацкім камбінаце. І тады стануць багацейшымі і расіяне, і беларусы».

Згодна з падпісаным 2 красавіка ў Маскве дагаворам, паводле слоў абодвух прэзідэнтаў, Расія і Беларусь забяспечаць людзям роўныя правы пры атрыманні адукацыі, у працаўладкаванні, аплаце працы. Будзе адзіная сістэма сацыяльнай абароны. Паступова зраўняюцца ўмовы жыцця людзей, перш за ўсё ветэранаў вайны і працы, інвалідаў. Словам, дагавор дапаможа больш эфектыўна і поўна рэалізаваць нацыянальныя інтарэсы дзвюх дзяржаў.

У дагаворы таксама адзначаецца, што бакі ўзгадняюць сваю знешнюю палітыку, выпрацоўваючы агульныя пазіцыі па асноўных міжнародных пытаннях; узаемадзейнічаюць у забеспячэнні бяспекі, ахове граніц і барацьбе са злачыннасцю; распрацоўваюць агульныя прынцыпы ваеннага будаўніцтва, выкарыстоўваючы элементы інфраструктуры ў адпаведнасці з нацыянальным заканадаўствам. Для фарміравання адзінай эканамічнай прасторы, эфектыўнага функцыянавання агульнага рынку і свабоднага прасоўвання тавараў, паслуг, капіталаў і рабочай сілы да канца 1997 года бакі сінхранізуюць этапы, тэрміны і глыбіню праводзімых эканамічных рэформаў, ствараць адзіную нарматыўна-прававую базу.

Да канца 1996 года абедзве дзяржавы забяспечаць правядзенне мераў па фарміраванню агульнатранспартнай сістэмы з адзінымі тарыфамі па перавозцы грузаў і пасажыраў, а таксама аб'яднанай энергасістэмы, агульнай навукова-тэхналагічнай і інфармацыйнай прасторы. Да канца 1997 года будзе праводзіцца уніфікацыя грашова-крэдытных і бюджэтных сістэм бакоў, а таксама будуць ствараццa ўмовы для ўвядзення агульнай валюты. Пачынаючы з 1997 года будзе ажыццяўляцца пераход да складання сумесных балансаў вытворчых магутнасцей і ўзгодненага іх выкарыстання ва ўзаемных інтарэсах.

Аляксандр ЛЮШКЕВІЧ, БЕЛТА.

Масква.

РУХ НАСУСТРАЧ

Прапануем некалькі інтэрв'ю, якія ўзяў учора ў Крамлі спецыяльны карэспандэнт «Звязды» Уладзімір НАРКЕВІЧ

Старшыня Вярхоўнага Савета Рэспублікі Беларусь Сямён ШАРЭЦКІ:

— Жыццё аказалася мудрэйшае за ўсіх нас. Сёння той дзень, якога сапраўды чакалі нашы людзі.

Прэм'ер-міністр Беларусі Міхаіл ЧЫГІР:

— Задача Расіі і Беларусі паказаць, што гэта дае канкрэтны станоўчы эфект. Калі мы не дапусцім памылак, то да гэтага працэсу хутчэй за ўсё далучыцца, на мой погляд, Украіна. Але мы не павінны наступаць на нацыянальныя інтарэсы, на імкненне захаваць культуру.

Кіраўнік урада Расійскай Федэрацыі Віктар ЧАРНАМЫРДЗІН:

— Нас хацелі расцягнуць сілай. І вось сёння здзейснілася: дзве дзяржавы — пакуль дзве — аб'ядналіся, гэта сапраўднае свята. Я перакананы: мы былі, ёсць і будзем заўсёды разам. Разам мы ўсё перажывём: любую бяду, гора і радасць лягчэй пераносіць і лягчэй радавацца. Тое, што мы зараз зрабілі, — гэта найвялікшы крок. Я хачу ад усёй душы павіншаваць усіх. Вы ведаеце, я якраз той чалавек, які апошнія два гады пастаянна працаваў над гэтай праблемай.

— Якая наступная краіна, на вашу думку, далучыцца да гэтага пагаднення?

— Гэта добраахвотная справа, ніхто нікога сілай не заганяе, кожны народ павінен сам вырашыць. Я перакананы: народ вырашыць.

— Значыць, лік краін у пагадненні будзе павялічвацца?

— Я перакананы ў гэтым.

Кандыдат у Прэзідэнты Расіі Генадзь ЗЮГАНАЎ:

— У мяне свята — вялікае, сапраўднае. Заўсёды лічыў, што адзінства рускіх і беларусаў — гэта аснова ўсяго — і культуры, і будучыні нашых краін. І вельмі рады, што гэта сёння адбылося.

— Вы цяпер успамінаеце гады службы ў Беларусі, ва Уруччы?

— Я ўспамінаю з добрым пачуццём, нават помню сяржанта беларуса Квача. У мяне шмат было сяброў з Беларусі, я нават помню фразу: «Бяром трапку і наводзім парадак».

Патрыяршы Экзарх Беларусі ФІЛАРЭТ:

— Спраўдзіліся ідэі Царквы. Ідэі Праваслаўя, ідэі адзінства народаў, адзінства чалавечага роду. Мы часта забываем, што ў нас агульная Маці-Царква. І калі адбываюцца такія акты яднання — то радуецца сэрца, значыць Царква права. Што яна так працівіцца ўсякаму раз'яднанню.

Кандыдат у Прэзідэнты Расіі Уладзімір ЖЫРЫНОЎСКІ:

— Для мяне сёння свята. У нас увогуле ёсць агульныя святы. Да гэтага шмат што было з душком — хтосьці там камусьці здраджваў, не здраджваў. А цяпер — чыстае поле, закладзены першыя два камяні будучага магутнага падмурка, які ніхто ніколі не павінен расцягваць.

— Колькі, на вашу думку, камянёў будзе ў гэтым падмурку?

— Дзевяць! Закаўказзе не трэба. І Прыбалтыкі не трэба. Але Вільнюс трэба вярнуць Беларусі.

— Акрамя краін СНД, хто яшчэ мог бы ўвайсці ў новую Супольнасць?

— Сербія, Балгарыя. Таджыкістан захоча абавязкова. Казахстан, Кіргізія... Славакія, можа. Многія... Трэба рабіць так разумна, каб гэта не было ні для каго цяжарам, каб гэта было на вякі. Трэба раздзяляць палітыку і эканоміку. Каб развівалася эканоміка, а палітыка — асобна. Каб палітыкам было менш работы.

Кіраўнік Адміністрацыі Прэзідэнта Беларусі Міхаіл МЯСНІКОВІЧ:

— Вельмі рады, што шматгадовая праца завяршылася паспяхова, што рашэнні, якія падпісалі Прэзідэнты, атрымалі адабрэнне і падтрымку народаў. І мітынгі, якія праходзілі, і пошта ў Адміністрацыі Прэзідэнта сведчаць аб тым, што рашэнне прынята правільнае. Цяпер галоўная задача — рэалізаваць тое, што намечана.

— Вы ўпэўнены, што сённяшняе пагадненне будзе эфектыўна дзейнічаць, не паўторыць лёс ранейшых дамоўленасцей у рамках СНД?

— Мы рэалізуем тое, што запісалі. Для гэтага ёсць усе падставы. Я хачу сказаць тое, чаго раней нікому не гаварыў: лічу, што пераходны перыяд супрацоўніцтва ў рамках СНД закончыўся. Мы адну ступеньку ўжо прайшлі і выходзім на прынцыпова новую якасць.

Былы Старшыня Савета Міністраў СССР Мікалай РЫЖКОЎ:

— Да гэтага пагаднення будуць паступова далучацца і іншыя рэспублікі. Гэта не адразу адбудзецца. Няхай яны даспяваюць да гэтага, але я перакананы, што далучацца, таму што тут, у пагадненні, закладзена правільная аснова. Думаю, што будзе нават не Супольнасць, як называецца сёння, а Саюз Суверэнных Дзяржаў.

Народны артыст СССР, старшыня Канфедэрацыі творчых саюзаў Беларусі Мікалай ЯРОМЕНКА:

— Я адназначна за аб'яднанне, за інтэграцыю. Вядома, Беларусь павінна заставацца суверэннай Беларуссю. Тут пытанняў не павінна быць. На Захадзе ўжо ёсць саюз, адкрытыя граніцы і ніхто свайго нацыянальнага твару не губляе.

Народны мастак Беларусі Уладзімір СТАЛЬМАШОНАК:

— Мы жылі адной сям'ёй, а цяпер аказалася, што наш «шлюб» не быў зарэгістраваны. Нават трохі няёмка сябе адчуваеш. Можа, гэта не зусім удалы прыклад, але менавіта я так успрымаю гэта. Мы ў цэнтры Еўропы — трэба сябраваць з усімі — і на Усходзе, і на Захадзе, і на Поўначы, і на Поўдні.

Начальнік цэнтра падрыхтоўкі касманаўтаў Пётр КЛІМУК:

— Інтэграцыя дапаможа аднавіць народную гаспадарку дзвюх краін, запрацаваць тым прадпрыемствам, якія цяпер на мелі.

— Беларускія касманаўты зноў паляцяць у космас?

— У нас у атрадзе касманаўтаў цяпер цяжка сказаць, хто беларус, хто рускі — маці беларуска, бацька рускі, і наадварот — мы не дзелімся па нацыянальнасцях. А беларусы, як і рускія, будуць, вядома, лятаць.

Выканаўчы сакратар СНД Іван КАРАТЧЭНЯ:

— Да сённяшняга пагаднення мы доўга ішлі, доўга рыхтаваліся. Сёння прынята палітычнае рашэнне, якое, на мой погляд, стане тым рашэннем, дзеля якога можна было амаль пяць гадоў асабіста мне жыць, працаваць і спадзявацца.

БЕЛАРУСЬ — РАСІЯ: НА ШЛЯХУ ДА САЮЗА

2 красавіка, як вядома, Беларусь і Расія падпісалі Дагавор аб саюзе. Да гэтага пагаднення два брацкія народы няпроста, але ўпэўнена ішлі ўсе гады пасля развалу Савецкага Саюза. Вось некаторыя этапы іх эканамічнага збліжэння ў 1992 — 1996 гадах.

Дыпламатычныя адносіны паміж Рэспублікай Беларусь і Расійскай Федэрацыяй устаноўлены 25 чэрвеня 1992-га.

20 ліпеня таго ж года падпісаннем каля трыццаці дакументаў завяршылася ў Маскве сустрэча ўрадавых дэлегацый дзвюх нашых краін. Сярод важнейшых з іх — пагадненне аб умовах паставак прадукцыі, тавараў, сыравіны, харчавання паміж прадпрыемствамі і арганізацыямі Расіі і Беларусі, пагадненне аб цэнаўтварэнні на прадукцыю міждзяржаўнага абмену, пагадненне аб падатковай палітыцы, дагавор аб супрацоўніцтве ў ваеннай галіне.

13 лістапада 1992-га падпісана пагадненне аб свабодным гандлі.

Адной з асноўных падзей эканамічнага супрацоўніцтва ў 1993 годзе стала падпісанне 2 сакавіка пагаднення аб супрацоўніцтве ў развіцці нафтавай і газавай прамысловасці Расіі. Паводле даных беларускай прэсы, Расія на 90 працэнтаў забяспечвае Беларусь паліўна-энергетычнымі рэсурсамі.

У 1994-м годзе 5 студзеня былі падпісаны два важныя пагадненні: аб пастаўцы расійскага прыроднага газу ў Беларусь і стварэнні сістэмы транзітных газаправодаў на тэрыторыі рэспублікі, а таксама аб супрацоўніцтве ў галіне перапрацоўкі нафты.

12 красавіка таго ж года падпісаны Дагавор аб аб'яднанні грашовых сістэм нашых краін, а таксама сем двухбаковых дакументаў, якія з'яўляюцца неад'емнай часткай Дагавора аб аб'яднанні грашовых сістэм.

Важнай вяхой развіцця супрацоўніцтва стаў праведзены 21-22 лютага 1995 года афіцыйны візіт Прэзідэнта Расіі Барыса Ельцына ў Беларусь. У ходзе візіту падпісаны Дагавор аб дружбе, добрасуседстве і супрацоўніцтве. Акрамя таго, было заключана яшчэ 8 розных пагадненняў. Два з іх падпісалі самі прэзідэнты: «Аб адзінстве кіравання мытнымі службамі», «Аб сумесных намаганнях у ахове дзяржаўнай граніцы Рэспублікі Беларусь». У выніку перагавораў прэзідэнтаў дзвюх краін расійска-беларуская граніца стала поўнасцю празрыстай, зняты пагранічныя слупы.

Дынамічна пачаўся 1996 год. 27 лютага Барыс Ельцын і Аляксандр Лукашэнка пасля заканчэння перагавораў у Крамлі падпісалі два дакументы: сумесную заяву і пагадненне аб урэгуляванні прэтэнзій фінансавага характару. Як паведаміў Барыс Ельцын у гутарцы з журналістамі, пагадненне па фінансавых пытаннях прадугледжвае «нулявы варыянт» адносна ўзаемных запазычанасцей дзвюх краін. «З гэтага моманту ніхто нікому не вінен, і на гэтай аснове мы можам будаваць інтэграцыйныя адносіны», — заявіў кіраўнік расійскай дзяржавы.

У той жа дзень Расія і Беларусь падпісалі пакет з шасці дакументаў у галіне развіцця двухбаковага супрацоўніцтва. Сярод іх: аб напрамках гандлёва-эканамічнага супрацоўніцтва, па цэнавай палітыцы, аб узаемным прызнанні і эквівалентнасці дакументаў аб адукацыі, вучоных ступенях і званнях, аб супрацоўніцтве па развіццю аўтамабільнай дарогі Масква—Мінск—Варшава—Берлін на ўчастку Брэст—Мінск—Масква, аб навукова-тэхнічным супрацоўніцтве і аб супрацоўніцтве ў галіне інфарматызацыі і вылічальнай тэхнікі.

29 сакавіка Расія, Беларусь, Казахстан і Кіргізія падпісалі Дагавор аб паглыбленай інтэграцыі эканомік чатырох краін.

Аднак дзве славянскія рэспублікі маюць намер пайсці ў сваіх інтэграцыйных пачынаннях яшчэ далей.

ІТАР-ТАСС—БЕЛТА.

АФІЦЫЙНА

У ПРЭЗІДЫУМЕ ВЯРХОЎНАГА САВЕТА РЭСПУБЛІКІ БЕЛАРУСЬ

На пасяджэнні Прэзідыума Вярхоўнага Савета, якое адбылося 1 красавіка пад старшынствам Сямёна Шарэцкага, абмеркаваны і ў асноўным узгоднены графік падрыхтоўкі законапраектаў і іншых актаў, якія ўнесены ў парадак дня першай сесіі. Зацверджаны каштарыс расходаў Беларускага інстытута дзяржаўнага будаўніцтва і заканадаўства на 1996 год. Створана Камісія Прэзідыума па прысваенню класаў служачых дзяржаўнага апарату работнікам Сакратарыята, якія назначаюцца на пасады Вярхоўным Саветам або яго Прэзідыумам, старшыням Кантрольнай палаты і Нацыянальнага банка і іх намеснікам.

Разгледжаны таксама шэраг іншых пытанняў.

Прэс-служба Вярхоўнага Савета—БЕЛТА.

У КАБІНЕЦЕ МІНІСТРАЎ РЭСПУБЛІКІ БЕЛАРУСЬ

Кабінет Міністраў прыняў пастанову, згодна з якой рэалізацыя затрыманых, забраных мытнымі і іншымі праваахоўнымі органамі Рэспублікі Беларусь чорных, каляровых металаў, іх лому і адходаў, па якіх прыняты ва ўстаноўленым парадку рашэнні аб канфіскацыі, ажыццяўляецца Беларускім дзяржаўным аб'яднаннем па нарыхтоўцы, перапрацоўцы і пастаўцы лому і адходаў чорных і каляровых металаў. Аналіз, перапрацоўка, сертыфікацыя і рэалізацыя гэтых металаў, а таксама лому і адходаў, якія ўтрымліваюць іх, ажыццяўляюцца Беларускім дзяржаўным універсітэтам (Навукова-даследчым інстытутам фізіка-хімічных праблем).

Гэтай жа пастановай Беларускаму дзяржаўнаму аб'яднанню па нарыхтоўцы, перапрацоўцы і пастаўцы лому і адходаў чорных і каляровых металаў і Беларускаму дзяржаўнаму універсітэту (Навукова-даследчаму інстытуту фізіка-хімічных праблем) даручана забяспечыць своечасовы вываз з месцаў часовага захоўвання металаў, лому і адходаў, па якіх прынята ва ўстаноўленым парадку рашэнне аб канфіскацыі, а таксама ажыццяўляць на дагаворнай аснове ў адпаведнасці з дзеючым заканадаўствам прыём на захоўванне забраных мытнымі і іншымі праваахоўнымі органамі нашай рэспублікі металаў, лому і адходаў да прыняцця рашэння аб іх канфіскацыі.

Панесеныя ў сувязі з гэтым затраты, гаворыцца далей у пастанове, пакрываюцца са сродкаў, атрыманых ад рэалізацыі названых металаў, лому і адходаў.

Міністэрству эканомікі сумесна з Міністэрствам фінансаў, Галоўнай дзяржаўнай падатковай інспекцыяй пры Кабінеце Міністраў даручана распрацаваць і зацвердзіць парадак устанаўлення цэн на ўказаныя металы, лом і адходы і ўнясення сродкаў у бюджэт ад іх рэалізацыі.

Адначасова Міністэрству адукацыі і навукі сумесна з Міністэрствам прыродных рэсурсаў і аховы навакольнага асяроддзя, Акадэміяй навук Беларусі і іншымі зацікаўленымі неабходна распрацаваць і зацвердзіць парадак захоўвання, перапрацоўкі, транспарціроўкі затрыманых, забраных, канфіскаваных ва ўстаноўленым парадку і перададзеных для рэалізацыі радыеактыўных, таксічных і небяспечных па іншых паказчыках рэдкіх і рэдказямельных металаў, а таксама лому і адходаў, якія ўтрымліваюць іх.

У прынятай пастанове таксама дадзена даручэнне Міністэрству эканомікі сумесна з міністэрствамі фінансаў, прыродных рэсурсаў і аховы навакольнага асяроддзя, прамысловасці, Галоўнай дзяржаўнай падатковай інспекцыяй пры Кабінеце Міністраў, Міністэрствам адукацыі і навукі, Беларускім дзяржаўным аб'яднаннем па нарыхтоўцы, перапрацоўцы і пастаўцы лому і адходаў чорных і каляровых металаў утварыць камісію для вызначэння напрамкаў выкарыстання і рэалізацыі канфіскаваных рэдкіх і рэдказямельных металаў, а таксама лому і адходаў, якія іх утрымліваюць.

* * *

Кабінет Міністраў пастанавіў пункт 20 Палажэння аб парадку перамяшчэння фізічнымі асобамі рэчаў праз мытную граніцу Рэспублікі Беларусь, зацверджанага раней прынятай ім пастановай ад 5 жніўня 1995 г. № 419, дапоўніць абзацам наступнага зместу:

«Мэбля, класіфікуемая ў таварных пазіцыях 9401 і 9403, пры ўвозе на мытную тэрыторыю Рэспублікі Беларусь абкладаецца мытнымі плацяжамі па адзінай стаўцы, роўнай 30 працэнтам яе мытнага кошту».

* * *

Кабінет Міністраў прынятай пастановай зацвердзіў Правілы дарожнага руху.

Прэс-служба Кабінета Міністраў—БЕЛТА.

КАНСТЫТУЦЫЙНЫ СУД ВЫВУЧАЕ ПУБЛІКАЦЫЮ ПРЭЗІДЭНТА

У Канстытуцыйны суд паступаюць шматлікія звароты наконт публікацыі Прэзідэнта краіны Аляксандра Лукашэнкі «Аб Пасланні Канстытуцыйнага суда Рэспублікі Беларусь», што была абнародавана сродкамі масавай інфармацыі 29-30 сакавіка гэтага года. Аб гэтым карэспандэнту БЕЛТА паведамілі з прэс-цэнтра суда. Як стала вядома, цяпер гэта публікацыя вывучаецца суддзямі Канстытуцыйнага суда. Аб выніках яе вывучэння будзе паведамлена.

БЕЛТА.

ЭКСТРЭМАЛЬНЫ БЫТ

Ніна Паўлаўна супраць «Біскі»

(АПАФЕОЗ СПРАВЯДЛІВАСЦІ)

Гісторыя «барацьбы» Ніны Паўлаўны Ярмак за сваё здароўе, супраць масцікі маркі «Біскі» бярэ свой пачатак у 1988 годзе. З пераменным поспехам яна ідзе дагэтуль. Больш шырока: Ніна Паўлаўна змагаецца таксама супраць судовай сістэмы, савецкай улады і г. д. — карацей кажучы, супраць Сістэмы ўвогуле. Гэта вельмі цікава. Перш за ўсё тым, што Ніна Паўлаўна Сістэму амаль перамагла.

Вельмі рэдкі і павучальны выпадак...

1.

Хто такая Ніна Паўлаўна Ярмак і што такое «Біскі»?

Ніна Паўлаўна — пенсіянерка з горада Брэста, былая медсестра, «Біскі» — гэта масціка, на якую кладуць паркет. Згодна з «Пералікам палімерных і сінтэтычных матэрыялаў і канструкцый, дазволеных да прымянення ў будаўніцтве» (зацверджаны Міністэрствам аховы здароўя СССР 17.04.85 г.), «Біскі» забаронена для выкарыстання ў жылых абудаваннях. Шкодная для здароўя, адным словам, гэта масціка.

Вернемся ў 1988 год. У той час дом N 7/1 па вул. Савецкай Канстытуцыі (знамянальная назва) перажываў выбарачны капітальны рамонт. Гэта значыць, што адну кватэру рамантавалі, а другую — чамусьці не. Ясна, што кватэра Ніны Паўлаўны ў спіс не трапіла.

Яна звярнулася ў домакіраўніцтва, дзе ёй растлумачылі: Ніна Паўлаўна сама вінавата, бо не звярнулася своечасова да рамонтнікаў. Урэшце, адзін пакой ёй адрамантавалі. Прыйшлося пабегаць у абласным выканкоме — і выпрасілася рамонт другога пакоя. Ніна Паўлаўна заключыла дагавор з БУ-33. Згодна з дагаворам БУ «пагражала» зрабіць рамонт з 19 кастрычніка па 20 снежня 1988 года. Пагроза засталася незажыццёўленай: рамонт БУ-33 скончыла 6 лютага 1990 года. Гэта прыблізна нармальна, усяго толькі 2 гады; бывае значна больш. Трэба, праўда, зазначыць, што Ніна Паўлаўна 2 гэтыя гады жыла ў другім пакоі. Таксама нармальна. У нас так прынята.

Але ўрэшце цаной звышнамаганняў рамонтнікі «дабілі» і другі пакой. Стыхійнае бедства, думала Ніна Паўлаўна, перажыта.

Гэта было жорсткай памылкай. У адрамантаваным пакоі стаяў цяжкі пах. Форткі былі расчынены пастаянна. Ніна Паўлаўна прачыналася з цяжкай галавой. Аднойчы ранкам упала, потым яе ванітавала, галава расколвалася. Праз нейкі час на скуры з'явіліся белаватыя плямы. Як медсестра, Ніна Паўлаўна ведала, што такія плямы бываюць пры раку скуры, захворванні, мала сказаць, непрыемным.

Жанчына вырашыла дзейнічаць, і тут пачынаецца самае цікавае.

Першы паход у гарСЭС нічога не даў: галоўны ўрач паведаміў, што прыватных выклікаў яны не абслугоўваюць, маўляў, трэба, каб будынак звярнуўся. Другі візіт атрымаўся больш удалым. Выклік заплацілі і сказалі: чакайце.

Прайшоў месяц, Ніна Паўлаўна зразумела, што трэба зноў ісці. Нарэшце прыехаў санітарны ўрач. У «дрэнным» пакоі ён чамусьці гаварыць не хацеў. Панюхаў паветра і запрасіў жанчыну на кухню. Там паведаміў: па яго меркаванню, усё нармальна.

Але назаўтра з'явіліся лабаранты і будынкі. Пачалі праводзіць экспертызу. Пры гэтым кантрольныя паказчыкі сведчылі аб наяўнасці шкодных рэчываў у паветры. Тым не менш, Ніну Паўлаўну запэўнілі, што жыць можна, а акт па невядомых прычынах не далі. Ніна Паўлаўна выклікала экспертызу ў абласную СЭС.

[illegible]

Суд прадубліраваў вынікі гэтай экспертызы — масціку выдаліць. Адначасова прызначыў новую экспертызу. Эксперты не едуць 2 месяцы.

2.

Ніна Паўлаўна аднесла іскавую заяву ў Ленінскі раённы суд. [illegible] Ну што ж, удыхнула Ніна Паўлаўна, будзе многа.

Яна напісала галоўнаму санітарнаму ўрачу БССР. БелНДІ гігіены і санітарыі дал заключэнне: масціку трэба выдаліць. [illegible] НДІ лічыць, што жыць у кватэры можна.

Набыўшы пэўны вопыт, Ніна Паўлаўна тэлефануе дырэктару БелНДІ гігіены і санітарыі сп. Талапіну. Высвятляюцца дзіўныя рэчы: аказваецца, сп. Талапіну званілі з суда і прасілі прызнаць, што ў кватэры жыць можна. Апрача таго, не сказалі, што [illegible] экспертыза праводзіцца неадкладна.

16 верасня 1991 г. спадары Талапін і Кукуйскі зацвердзілі «Заключэнне камісійнай экспертызы». Там, у прыватнасці, гаварылася: «...Сярод поліцыклічных араматычных вуглевадародаў (ПАВ), якія ўваходзяць у састаў бітуму, ёсць група рэчываў, якія валодаюць канцэрагеннымі ўласцівасцямі [illegible] Бластамагенныя эфекты гэтых злучэнняў могуць праяўляцца пры дозах на 1-2 парадкі больш нізкіх, чым дозы, якія выклікаюць агульнатаксічнае ўздзеянне. Апрача таго, ПАВ, будучы хімічна ўстойлівымі, могуць працяглы час мігрыраваць з аднаго аб'екта ў другія, у прыватнасці, у паветра жылля».

І далей: «Пражыванне ў кватэры 40, дом 7/1 на вул. Савецкай Канстытуцыі ў сувязі з праведзеным рамонтам без выдалення масцікі лічым немагчымым».

Проста і ясна.

Застаецца дадаць, што выдаліць масціку таксама было немагчыма: рухнулі б перакрыцці.

Цікава, што суд «Заключэнне» атрымаў своечасова, але на слуханні справы [illegible] Брэст — горад маленькі і ўсе ўсіх ведаюць. Асабліва «ў вярхах»...

3.

Увогуле, трэба сказаць, што [illegible] Ленінскі райнарсуд, судовая калегія па грамадзянскіх справах Брэсцкага абласнога суда, [illegible] Вярхоўнага суда [illegible] Рэспублікі Беларусь. [illegible] Калі хто-небудзь не лічыць яе скончанай, то, выходзіць, справа дацягнула і да трэцяга рэжыму.

Адзін суд прызначаў адно, другі — другое, трэці — трэцяе; Вярхоўны суд першым трам даў «па шапцы» і вызначыў: «... заказ-дагавор N 369... скасаваць і абавязаць БУ-33 будтрэста N 8... у тэрмін да 1 лютага 1993 г. прадаставіць Ярмак Ніне Паўлаўне раўнацэнную займаемай ёю... па памеру і дабраўпарадкаванасці, у тым ліку, з паркетнай падлогай, іншую кватэру...»

Мяне ўразіла, між іншым: на рашэнне Ленінскага нарсуда ад 1 лістапада 1991 г., якое абавязала скасаваць дагавор і прадаставіць новую кватэру ўжо тады, аказваецца, быў пратэст намесніка Генеральнага пракурора. А вы кажаце — звычайная справа. Далёка, выходзіць, не звычайная. Ніна Паўлаўна і сама не заўважыла, як наступіла на чыйсьці брудны хвост у «вышэйшых сферах». [illegible]

Прозвішча суддзі, які вёў працэс 1 лістапада 1991 года, — Карпук. Па словах Ніны Паўлаўны, ён некалькі месяцаў ужо не працуе. Па сакрэту жанчыне сказалі: суддзя Карпук, чалавек вельмі і чулы, [illegible] і захварэў на сэрца. Усё правільна, чулым і ветлівым Сістэме не патрэбны. Там ёсць неабходнасць у дысцыплінаваных і непахісных...

4.

[illegible] Ніна Паўлаўна новую кватэру атрымала. [illegible]

Раўнацэнная кватэра аказалася, мякка кажучы, не зусім раўнацэннай. Паркет на падлозе быў укрыты лінолеумам. Брак, значыць. Плюс да гэтага — у кватэры ўсё той жа «водар». Нядобрыя прадчуванні прымусілі Ніну Паўлаўну правесці ўласнае расследаванне. Яна знайшла паркетчыка (!), які клаў паркет у яе кватэры.

Дапытаны з прыстрасцю, ён «пакаяўся»: паркет клаўся на нямецкую масціку, а пасярэдзіне ўсё тая ж «Біскі». [illegible]

Так Ніна Паўлаўна распачала чарговае хаджэнне па кругу. Пры гэтым, як вядома, куды ні пойдзеш, вернешся ў тое ж месца, адкуль выйшаў.

Санітарна-эпідэміялагічная служба як вобласці, так і краіны, неаднойчы праводзіла экспертызу новай кватэры Ніны Паўлаўны. Адхіленняў ад нормы не выяўлена. Аб чым грамадзянцы Ярмак паведаміў сам Старшыня Вярхоўнага суда РБ сп. Каравай...

Я дапускаю, што Ніна Паўлаўна перагінае палку, што бачыць тое, чаго няма. Можа быць. Але: санітарны ўрач з Брэста, не на словах, пры экспертызе нават не ўключаў прыбораў. Але: спецыялісты са Службы кантролю Прэзідэнта (і яны былі ў кватэры) знялі невялікі кавалак паркету і не знайшлі забароненай масцікі. [illegible] жанчына зараз нікому не верыць.

І правільна робіць: нельга верыць тым, хто схлусіў хоць аднойчы. Я ж веру ёй таксама.

Справа ўскладняецца тым, што з Нінай Паўлаўнай жыве яе сын Міхаіл. Некалі ён скончыў Мінскі радыётэхнічны інстытут з чырвоным дыпломам, быў ленінскім стыпендыятам. Яму прадказвалі бліскучую навуковую кар'еру. Але хвароба планы перакрэсліла. [illegible]

Ніна Паўлаўна не хоча рызыкаваць. І гэта так зразумела. Дарэчы, белаватыя плямы на скуры дагэтуль не сышлі. [illegible]

У свой час Ніна Паўлаўна за рамонт старой кватэры заплаціла 720 рублёў. [illegible]

Баюся, праўда, што ў Ніны Паўлаўны нічога не атрымаецца. [illegible]

[illegible] Звычайнаму чалавеку дабіцца праўды даволі праблематычна.

... Як бы вам апісаць Ніну Паўлаўну? Сярэдняга росту, чырванаватага колеру твар, яшчэ свежы, старое паліто, на нагах — чорныя салдацкія чаравікі. Нам такія ў арміі давалі.

Ах, як яны мне ў сэрца ўдарылі, гэтыя чаравікі са збітымі абцасамі...

Сяргей ШАЎЦОЎ.

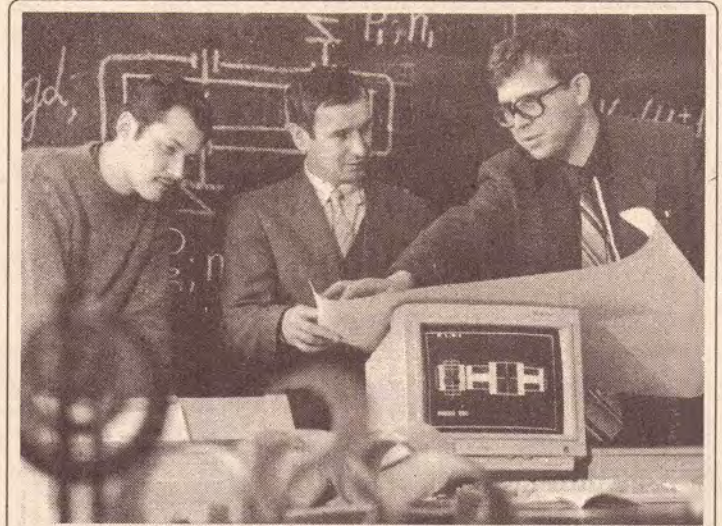

У мінулым годзе калектыў Беларускага аграрнага тэхнічнага універсітэта выканаў 38 навукова-даследчых работ на суму амаль тры мільярды рублёў.

Тэматыка даследаванняў накіравана на зніжэнне затрат на энерганосьбіты ў сельскай гаспадарцы, павышэнне надзейнасці і даўгавечнасці тэхнікі і іншыя праблемы.

У гэтых пошуках, працуючы побач з вучонымі ў розных лабараторыях, удзельнічаюць і студэнты.

Пад кіраўніцтвам выкладчыкаў кафедры супраціўлення матэрыялаў і дэталяў машын, дзе зроблены здымак, у розных гаспадарках былі мадэрнізаваны шэсць зернесушылак і праведзены іх паспяховыя выпрабаванні. Гэта толькі частка дасягнутага, ёсць іншыя добрыя справы.

На здымку: загадчык кафедры Канстанцін **САШКО** (у цэнтры), старшы выкладчык Аляксандр **ВОЛЬСКІ** і студэнт V курса Дзмітрый **СІБІРКІН** у навуковым пошуку.

Фота Мікалая АМЕЛЬЧАНКІ.

КРЫК ДУШЫ

НЕ ЗГАСАЕ ВЕРА Ў ЧАЛАВЕЧАЕ РАЗУМЕННЕ

Хто дапаможа Аляксандру Елісаву?

Ён стаў інвалідам у 16 гадоў, калі ў той трагічны для яго летні дзень нырнуў у Сож і зламаў шыйныя пазванкі. Сябры выцягнулі юнака з вады і пабеглі выклікаць «хуткую».

Рабіць аперацыю Аляксандру Елісаву прыляцеў на санітарным самалёце нейрахірург з Магілёва. Хлопца ўдалося выратаваць. Хоць, як расказвае яго маці, Валянціна Уладзіміраўна Гарадняковa, самі ўрачы мала верылі, што юнак застанецца жыць.

І вось ужо тры гады мінула з таго часу. Нялёгкае жыццё ў прыкаванага да ложка інваліда. Бываюць хвіліны, калі Аляксандр траціць усялякую надзею, і тады надыходзіць адчай.

Здаецца, спыніўся час і ў пустой кватэры пасялілася цішыня. Тэлефон маўчыць. Тэлевізар сапсаваўся, а грошай, каб яго адрамантаваць, няма. Сябры ж заходзяць усё радзей — у іх свае праблемы.

Але Аляксандр не здаецца. Ён малюе, піша вершы, якія прысвячае невядомай дзяўчыне, што раптам прамільгне ранкам за акном. Дапамагае выстаяць і маці: падтрымае словам, пасядзіць побач. А галоўнае — не згасае надзея. Вось і рука пачала больш упэўнена трымаць аўтаручку, і літары, з якіх складаюцца вершы, цяпер раўнейшыя ў радках. Вершы пра сяброўства, прыгажосць...

І не згасае вера ў чалавечае разуменне, у людскую цеплыню, у пачуццё сяброўства.

У мінулым годзе Аляксандру выдзелілі пуцёўку ў санаторый. Як засвяціліся яго вочы надзеяй. Але ж як ён, прыкаваны да ложка, зможа дабрацца да Крыма?

Маці паедзе разам, але на гэта патрэбны грошы: на праезд да горада Сакі, на тое, каб яна змагла пражыць цэлы месяц у цяпер замежнай дзяржаве. А тут яшчэ ў Валянціны Уладзіміраўны двое малодшых дачок на руках. Ды і жыве сям'я на адну зарплату і Сашаву невялікую пенсію.

Але, як кажуць, свет не без добрых людзей. Па ініцыятыве Крычаўскага аддзялення таварыства Чырвонага Крыжа пачаўся ў горадзе збор сродкаў, каб дапамагчы хлопцу трапіць у санаторый. Грошы збіралі ў школах, двух ПТВ, дапамаглі прадпрыемствы, арганізацыі. Не забыўся пра сваю работніцу, Сашаву маці, калектыў рамонтна-будаўнічага ўпраўлення.

А потым Саша быў месяц у санаторыі. Ён нават адразу і не паверыў, што інваліды могуць жыць нармальным жыццём, ездзіць на калясках у кіно, удзельнічаць у спартыўных спаборніцтвах, нават танцаваць. Пайшло на карысць і лячэнне: Аляксандр змог ужо сядзець у інвалідным крэсле. Але ж вельмі хутка праляцеў час, і трэба было збірацца дамоў. Саша расказваў, што ехаць назад у Крычаў, вяртацца ў сваё адзінокае існаванне не хацелася.

Урачы параілі прывезці хлопца праз паўгода, маўляў, тады можна спадзявацца на больш значныя зрухі ў лячэнні.

Але ж хто дасць пуцёўку? У гарсабесе адказалі: такім інвалідам, як Аляксандр, пуцёўка ў санаторый выдзяляецца толькі раз у два гады, і то ў парадку чарговасці. Значыць, у такім выпадку пакуль няма на што спадзявацца. І набыць пуцёўку ў санаторый хлопцу не па кішэні. Яна год назад, як расказала Валянціна Уладзіміраўна, каштавала 15 мільёнаў, а цяпер, відаць, яшчэ больш.

Такая сёння рэчаіснасць: калі сам сабе не можаш дапамагчы, дык наўрад ці табе нехта дапаможа.

А можа, хто-небудзь з чытачоў «Звязды» адгукнецца на гэты крык душы, праявіць чалавечнасць і міласэрнасць?

Уладзімір ДАЛЕЦКІ.

г. Крычаў.

НАПЯРЭДАДНІ

Чарговы прызыў. Якім ён будзе?

У адпаведнасці з Законам «Аб усеагульным воінскім абавязку і ваеннай службе», з улікам змен, унесеных Вярхоўным Саветам, прызыў грамадзян на тэрміновую ваенную службу праводзіцца на падставе Указа Прэзідэнта Рэспублікі Беларусь два разы на год — у маі—ліпені і лістападзе—студзені. Так што чарговы прызыў, як бачым, не за гарамі. Менавіта пасля ўказа Прэзідэнта пачнецца сур'ёзная работа прызыўных камісій. Прэсслужбе Міністэрства абароны ў сувязі з будучай адказнай кампаніяй у арганізацыйна-мабілізацыйным упраўленні Галоўнага штаба Узброеных Сіл Беларусі далі наступны каментарый:

— У адпаведнасці з артыкулам 13 Закона «Аб усеагульным воінскім абавязку і ваеннай службе» для правядзення прызыву ствараюцца раённыя (гарадскія) прызыўныя камісіі. Узначальвае такую камісію намеснік старшыні выканкома. Членамі камісіі з'яўляюцца раённы (гарадскі) ваенны камісар, намеснік начальніка аддзела (начальнік аддзялення) унутраных спраў, урач, які кіруе работай урачоў-спецыялістаў і сярэдняга медыцынскага персаналу па медыцынскаму агляду прызыўнікоў.

На падставе медыцынскага агляду і з улікам маральных і прафесіянальных якасцей прызыўніка, яго адукацыі, а таксама матэрыяльнага стану членаў сям'і раённая (гарадская) камісія выносіць рашэнне аб прыгоднасці да ваеннай службы і прызыве з прызначэннем у пэўны від узброеных сіл (род войскаў) ці іншыя воінскія фарміраванні; аб часовай непрыгоднасці да ваеннай службы па стану здароўя; аб прадастаўленні адтэрміноўкі; аб непрыгоднасці па стану здароўя да ваеннай службы ў мірны час; абмежаванне прыгоднасці ў ваенны час і залічэнні ў запас; аб непрыгоднасці да ваеннай службы са зняццем з воінскага ўліку. Ваенкамат выступае як орган, які выконвае волю прызыўных камісій, і праводзіць далейшую работу па рэалізацыі прынятых рашэнняў.

Галоўнае заключаецца ў тым, каб усе прызыўнікі ва ўзросце ад 18 да 27 гадоў пасля аб'яўлення ўказа Прэзідэнта з'явіліся для прызыву на тэрміновую ваенную службу. Далей прызыўная камісія вырашае, каго прызваць, каму даць адтэрміноўку ў адпаведнасці з законам. Закон таксама патрабуе, каб кіраўнікі прадпрыемстваў, устаноў і арганізацый незалежна ад формаў уласнасці і ўмоў гаспадарання вызвалялі прызыўнікоў ад работы на час, неабходны для правядзення прызыву, адклікалі іх з камандзіровак і забяспечвалі своечасовае прыбыццё прызыўнікоў на прызыўны пункт.

Кіраўніцтва раённымі (гарадскімі) камісіямі ажыццяўляюць абласныя прызыўныя камісіі. Такую камісію ўзначальвае намеснік старшыні аблвыканкома. Абласныя прызыўныя камісіі маюць права пераглядаць і адмяняць рашэнні раённых (гарадскіх) прызыўных камісій. У сваю чаргу рашэнні абласных прызыўных камісій могуць быць абскарджаны ў судовым парадку.

Будзе і надалей прымяняцца тэрытарыяльны прынцып камплектавання часцей і падраздзяленняў Узброеных Сіл. Ён дае магчымасць камандзірам і бацькам воінаў мець частыя зносіны, разам уплываць на адносіны салдат і сяржантаў да службы. Тых, каму перашкаджае служба недалёка ад дома, хто хоча служыць далей, ніхто не забараняе накіраваць у больш аддаленыя вайсковыя часці Узброеных Сіл Беларусі.

Брыгада спецыяльнага прызначэння, мабільныя сілы будуць, як і раней, камплектавацца прызыўнікамі з розных раёнаў і абласцей рэспублікі. Бо служба ў такіх часцях патрабуе асобных маральных і прафесіянальных якасцей, моцнага здароўя.

Адначасова з прызывам пачнецца і звальненне воінаў, якія адслужылі ўстаноўленыя тэрміны.

Уладзімір РУДЗЭНКА.

ВЕТЭРАНАЎ НАСЦЯРОЖВАЕ РЭАРГАНІЗАЦЫЯ, ЯКАЯ ПРАВОДЗІЦЦА Ў ГРОДЗЕНСКІМ ВАЕННЫМ ШПІТАЛІ

28 сакавіка гродзенскія афіцэры запасу ў адстаўцы сабраліся на пасяджэнне свайго клуба і прынялі зварот да Прэзідэнта, Вярхоўнага Галоўнакамандуючага Узброеных Сіл Беларусі Аляксандра Лукашэнкі. Яны абураны рэарганізацыяй, якая праводзіцца ў Гродзенскім ваенным шпіталі, дзе з першага красавіка скарачаюць паўсотні ложкаў і чвэрць рабочых і служачых.

«Усё гэта робіцца дзеля таго, — сцвярджаецца ў звароце, — каб спыніць медыцынскае абслугоўванне тых ветэранаў вайны і Узброеных Сіл, якія ў адпаведнасці з заканадаўствам маюць такое права. На здароўі старых салдат будзе зэканомлена нейкая частка грашовых сродкаў. Але гэта мера хутчэй з разраду прымітыўнага крахаборства, зневажаючага гонар і годнасць заслужаных грамадзян краіны, а не спосаб, каб эфектыўна вырашыць фінансавыя праблемы грамадства. Вырашыць іх можа толькі адно — запуск на поўную магутнасць прамысловых прадпрыемстваў, аздараўленне эканомікі. А любая экспрапрыяцыя мізэрных крыхаў у пенсіянераў, якія аддалі свае сілы і здароўе грамадству, пазбаўленне іх сацыяльных гарантый — гэта процізаконна, негуманна і неэтычна... На сённяшні дзень ужо скарочаны 21 медчасць і 6 ваенных шпіталяў. Але адна справа Калінкавіцкі ці Ганцавіцкі шпіталі, дзе ўжо няма салідных ваенных гарнізонаў, і іншая — Гродна, дзе вялікі гарнізон і асела шмат афіцэраў запасу і ў адстаўцы.

Словы начальніка шпіталя аб тым, што скарачэнне не азначае «быццам мы адмаўляемся ад вас», ветэранаў не пераканалі. Яны лічаць, што гэта праблема патрабуе ўважлівага вывучэння, аб чым і просяць Прэзідэнта краіны.

Барыс ПРАКОПЧЫК.

АМАЛЬ КОЖНЫ ДРУГІ НА ВІЦЕБШЧЫНЕ — ЗА РЫСАЙ БЕДНАСЦІ

Паводле даных камітэта па працы і занятасці насельніцтва Віцебскага аблвыканкома, на 1 лютага амаль палова жыхароў вобласці знаходзілася за так званай «рысай беднасці». Па-ранейшаму найбольш сціплыя даходы маюць беспрацоўныя, студэнты і пенсіянеры.

Як вядома, «рыса беднасці» вызначаецца з разліку 60 працэнтаў ад сярэднямесячнага мінімальнага спажывецкага бюджэту. Паколькі апошні ў перыяд з лютага па красавік уключна складае амаль 879 тысяч рублёў, адпаведна, умоўная мяжа, што падзяляе грамадзян на бедных і больш-менш заможных, знаходзіцца на адзнацы 527 тысяч. Аднак, паводле інфармацыі згаданага вышэй камітэта Віцебскага аблвыканкома, дасягнуць яе ў лютым не здолела 673,9 тысячы (альбо 46,7 працэнта) жыхароў вобласці. Прычым штомесячны даход менш як адна мінімальная зарплата мелі 38,1 тысячы чалавек (2,6 працэнта ад насельніцтва вобласці), даход ад адной да дзвюх «мінімалак» —87,6 тыс. (6,1 працэнта), ад дзвюх да трох — 93,7 тыс. (6,5 працэнта), ад трох да чатырох — 117 тыс. (8,1 працэнта), ад чатырох да пяці — 157,2 тыс. (10,9 працэнта) і ад пяці да шасці мінімальных зарплат — 236,8 тысячы, альбо 16,4 працэнта да ўсіх жыхароў Віцебшчыны.

Цікава, што тых, каго па нашых уяўленнях мы можам аднесці да багатых (з даходам ад 50 «мінімалак» і вышэй), у вобласці няшмат — менш за 2 тысячы чалавек, альбо прыкладна 0,2 працэнта.

Сяргей ГРЫБ.

НА СВАЕ ВОЧЫ

РУСКАЯ МОВА Ў ЛЬВОВЕ,

альбо Шлях, які мы не выбралі

У САКАВІЦКІМ ЛЬВОВЕ снегу бадай што не менш, чым у нас на Беларусі. І таму горад зведвае немалыя цяжкасці. Адна з іх — амаль спыніўся рух мясцовых трамваяў, не вытрымала зношаная тэхніка такой зімы. А трамвай у горадзе «самы-самы» папулярны сродак зносінаў. Яшчэ адна праблема — чакаемае таянне снягоў. Тут узнікне таксама нямала праблем, бо ля горада шмат сховішчаў, у тым ліку і небяспечных адходаў. А ў цэлым горад — як і ўсякі горад СНД. Крамы ды крамкі, цэны крыху ніжэйшыя за нашы, ды і зарплаты таксама крыху ніжэйшыя. Рэклама, рэклама, рэклама...

Ды прыехаў я ў яшчэ зімовы не па-сакавіцкаму Львоў з мэтай адназначнай. Ведаў і ведаю, што гэта, бадай што, самы ўкраінскі горад на Украіне. Тут і ў самыя інтэрнацыянальныя часы нацыянальны дух не быў скораны, а сёння адбываюцца працэсы ўкраінізацыі, якія не фармальна абвешчаныя, а самыя што ні на ёсць рэальныя. Адным словам, той шлях, па якім мы яшчэ зусім нядаўна памкнуліся ісці, але потым не пайшлі, выбраўшы дзве дзяржаўныя мовы.

Канечне ж, Львоў не ўся Украіна, яе ўсходнія вобласці маюць зусім іншыя адметнасці. Але гэта цэнтр цэлага рэгіёна, які ўсходу саступаць зусім не збіраецца. Дык давайце паглядзім, чаго тут дабіліся, што памянялі, найперш звернем увагу на становішча рускай мовы. Становішча цікавае: з аднаго боку, не якая-небудзь Прыбалтыка — мовы блізкія, а з другога боку, руская мова тут у якасці мовы нацыянальнай меншасці, як і польская, яўрэйская, многія іншыя. Львоў — горад шматнацыянальны.

Але і раней, і асабліва цяпер, прыязджаючы, адразу чуйна ўлоўліваў, што на бытавым узроўні пануе ўкраінская мова. У аўтобусе, сталоўцы, краме, у піўбары абавязкова. Не, гучыць і руская, але вельмі рэдка. Не таму, што мясцовыя нацыяналісты чапляюцца да рускага ці іншага слова. Проста атмасфера такая. Не ўкраінец, трапіўшы ў Львоў, ужо гады праз чатыры будзе ў краме цудоўна гаварыць па-ўкраінску, з пэўным акцэнтам, зразумела. Іншы статус у польскай мовы, на бытавым жа ўзроўні. Вельмі прыхільна ставяцца ўкраінцы да беларускага слова, добра яго разумеюць.

І што яшчэ кідаецца ў вочы: пераважная большасць людзей разумее самую яскравую неабходнасць — калі існуе ўкраінская дзяржава, то і мова ў ёй павінна быць украінскай. Пра гэта мне гаварылі ў высокіх кабінетах Львоўскай мэрыі, у рускай ды ўкраінскай школах, у размовах на вуліцы, у рускіх таварыствах таксама.

Зразумела, што за час кароткай камандзіроўкі я не мог ахапіць усяго і найперш звярнуўся да адукацыі як самай вызначальнай сферы функцыянавання мовы — гегемона і моў нацыянальных меншасцей.

Тут нават са статыстыкай былі пэўныя разыходжанні: адны зацікаўленыя асобы называлі адны лічбы, другія — зусім іншыя. Таму аддам перавагу афіцыйным, прадастаўленым у мэрыі. У 1989 годзе горад Львоў меў на васемсот тысяч свайго насельніцтва 100 школ, з іх 40 рускіх. Сёння пры прыблізна такой жа колькасці рускіх школ 7. Існуе яшчэ дваццаць змешаных школ, дзе паралельна дзеці навучаюцца і ў рускіх, і ва ўкраінскіх класах. Прычым у дзевяці з гэтых школ набор у першыя рускія класы ўжо спынены, школы ўкраінізуюцца. Тэндэнцыя, як бачым, адназначная — ідзе працэс, які ў нашай рэспубліцы не пайшоў, а, наадварот, заняў зваротную плынь.

Якая пазіцыя афіцыйных уладаў? Яны тлумачаць, што дзяржаўная мова павінна быць сапраўды дзяржаўнай. Па-другое, і напаўняльнасць класаў у рускіх школах пакуль што ніжэйшая за ўкраінскія, і ў другую змену дзеці ўкраінскіх класаў ходзяць часцей. Тлумачыцца скарачэнне рускіх школ адтокам рускага насельніцтва на радзіму. Ён ідзе і цяпер, але замаруджваецца тым, што ўзровень жыцця ў Расіі вышэйшы. Таму, напрыклад, пенсіянер, прадаўшы кватэру ў Львове, не зможа купіць яе ў якім-небудзь буйным расійскім горадзе.

Увогуле, сіл, якія выступаюць за ўкраінізацыю школы, за нацыянальнае развіццё, у Львове шмат, у адрозненне ад нас. Гэта найперш афіцыйныя ўлады. Зразумела, загады аддаюцца ў міністэрствах у Кіеве. Але ж выканаўцы займаюць свае кабінеты на месцах.

Такім чынам, гэта і робіць пaступова горад сапраўды ўкраінскім. А як тыя, хто не згаджаецца? Я сустракаўся з прадстаўнікамі рускіх аб'яднанняў Львова. Іх чатыры — адвечная прага дзяліцца, проціпастаўляць свае ідэі, а то і амбіцыі. Рускія пакрыўджаны. Нягледзячы на адток, яны лічаць, што іх у Львове каля ста тысяч — лічба не правераная па статыстыцы — і таму патрабуюць сабе «месца пад сонцам». У тых жа прадстаўнічых органах. Сапраўды, атрымліваецца пэўны нонсенс: столькі насельніцтва, але прадстаўнікоў у выбарных органах няма. Здаецца, па міжнародных палажэннях нацыянальнай меншасцю лічыцца колькасць насельніцтва да 5 працэнтаў. Рускіх адназначна больш. І з пераводам школ на ўкраінскую мову навучання яны не згодны. Сёлетняй восенню нават узнік канфлікт у 9-й школе. Тут бацькі напісалі заявы аб прыёме іх дзетак у першы рускамоўны клас, а зверху запланавалі, што такога класа не будзе (трэці год, дарэчы, планавалі, але нарэшце вырашылі паставіць кропку над «і»). Пачалося пікетаванне школы, нават галадоўка. Але ўлада перамагла. Класа не атрымалася. Існуюць дзве пазіцыі: прадстаўнікі рускай грамадскасці нават сцвярджаюць, што пікетаванне мякка спынілі ветлівыя людзі з украінскай мовай. З другога боку, афіцыйныя ўлады сцвярджаюць, што бацькі не супраць аддаваць сваіх дзетак ва ўкраінскія класы, больш таго, многія ў старэйшых класах пераводзяць дзяцей на ўкраінскую мову навучання — трэба паступаць у ВНУ, а там патрабуецца абавязковы экзамен па ўкраінскай мове. Ды перашкаджаюць бацькам, агітуюць іх, на думку ўладаў, актывісты з рускіх таварыстваў.

Разабрацца цяжка, адно трэба сказаць: расійскі консул у справу не ўмешваўся — палічыў гэта ўнутранай справай суседняй дзяржавы, тым больш, што ў асноўным у людзей украінскае грамадзянства. Консульства ў Львове працуе не так і даўно. Накіраванасць дзейнасці зразумелая, патрэбная. Але ёсць і дапамога рускім таварыствам. Так, самае старэйшае з іх — імя Пушкіна, выдае газету — штотыднёвік «Совесть», з дапамогай Бацькаўшчыны.

І тут трэба зазначыць, што Львоў пазбегнуў канфліктаў на нацыянальнай глебе. Было крыху ...

Нельга не расказаць і аб астатніх нацыянальных меншасцях у Львове. Працуюць тут дзве польскія школы — з вялікай дапамогай Польшчы. Са стыпендыямі, падарункамі, шматлікімі наведваннямі з-за мяжы; працуе яўрэйская, якая таксама на адсутнасць сродкаў не скардзіцца; працуюць таксама нядзельныя літоўская, нямецкая, венгерская, славацкая. Беларускай няма. Увогуле, у час гэтай камандзіроўкі я так і не змог сустрэцца з прадстаўнікамі нашага таварыства. Хаця часу патраціў нямала. Гавораць, па радыё (ёсць такія перадачы для беларусаў) заклікалі бацькоў-беларусаў запісваць сваіх дзетак у нядзельную школу. Ды ў аддзеле адукацыі засмуцілі — няма. Выйшла некалькі нумароў газеты «Беларус Галічыны». Адсутнасць інфармацыі, у кіёсках яе няма, хаця іншых газет у Львове шмат. І рускамоўных, і ўкраінскамоўных, і нават на іншых мовах.

Дык куды ж будзе рухацца школа ў Львове? Размаўляў я і ў рускай, і ва ўкраінскай. Дапытваўся ў кіраўнікоў адукацыі. Галоўная ўстаноўка ў іх адназначная: дзяржаўнасць украінскай мовы павінна забяспечвацца навучаннем на дзяржаўнай мове. Разам з тым ніхто не будзе перашкаджаць росквіту тых жа прыватных школ. Школ іншага статусу, якія маюць права забяспечваць нацыянальныя меншасці. У сваю чаргу дзяржава таксама і надалей будзе даваць магчымасць рускім, беларусам, палякам вывучаць родную мову, літаратуру, гісторыю. На Украіне прыняты закон, паводле якога для адкрыцця класа з вывучэннем нацыянальнай мовы патрабуецца восем чалавек.

І ўсё-такі большасць маіх суразмоўцаў прызнавала, што ў тых працэсах, якія адбываюцца сёння ва ўкраінскай школе, ёсць і свае праблемы. Напрыклад, ужо да пятых-шостых класаў дабраліся навучэнцы ўкраінскіх школ, дзе руская мова не вывучаецца зусім, літаратура таксама — ёсць некаторыя творы ў курсе сусветнай літаратуры. За кошт гэтага павялічана колькасць гадзін на замежную мову, іншыя прадметы. Але настаўнікі бачаць, што гэтыя дзеці зусім не ведаюць рускай мовы. Трэба ж яшчэ ўлічыць, што расійскія тэлеканалы ў Львове не прымаюцца. І вось паўстае пытанне: а як гэтыя дзеткі будуць навучацца ў ВНУ, дзе значная частка літаратуры яшчэ на рускай мове? Украінская паліграфія і выдавецтвы яўна не спраўляюцца хаця б з перакладам.

Не займаўся статыстыкай, але ў час гэтай камандзіроўкі, відаць, аднолькавая колькасць людзей гаварыла мне як пра дзяржаўнасць украінскай мовы, так і пра тое, што развітвацца з рускай мовай неабачліва і нават шкодна. Вялікі сусед побач існаваў і будзе існаваць — кантакты з ім былі і будуць. Таму адгароджвацца так ужо зацята нельга.

Едучы назад, усё-такі шкадаваў, што мы не выбралі гэты шлях. Па-першае, сітуацыя ў нас такая, што аб заняпадзе беларускай мовы не можа гаварыць толькі чалавек абыякавы і глухі. Па-другое, з нашай памяркоўнасцю наш бы шлях адрозніваўся большай мяккасцю. А без роднай мовы ўсё-такі жыць нельга.

Алесь КАСЦЕНЬ.

НАЎЗДАГОН

У Міністэрстве адукацыі лічаць, што падпісанае пагадненне з праваслаўнай царквой не супярэчыць прынцыпу свабоды веравызнання

Паведамленне ў некаторых сродках масавай інфармацыі аб тым, што падпісана пагадненне аб супрацоўніцтве паміж Міністэрствам адукацыі і навукі і Беларускім экзархатам Рускай праваслаўнай царквы, было неадназначна ўспрынята ў грамадстве. Усе кропкі над «і» наш карэспандэнт паспрабаваў расставіць пры дапамозе аднаго з удзельнікаў распрацоўкі канцэпцыі супрацоўніцтва паміж царквой і дзяржавай, галоўнага інспектара Галоўнага ўпраўлення вышэйшай адукацыі міністэрства Мікалая Іванавіча ЛІСА.

— Чаму з'явілася пагадненне аб супрацоўніцтве паміж Міністэрствам адукацыі і праваслаўнай царквой і якія, уласна кажучы, мэты падпісанага дакумента?

— Традыцыйнымі інстытутамі выхавання ў любым грамадстве з'яўляюцца школа, сям'я і царква. Аднак пасля 1917 года гэта традыцыя ў нашай краіне была парушана. Не хацелася б разважаць аб тым, добрай ці дрэннай была ўсталяваная дзяржаўная ідэалогія, але відавочна, што выканаць функцыю выхавання чалавека ў поўнай меры яна не здолела. Бо, на жаль, у савецкай школе стаўка перш-наперш рабілася не на выхаванне, а на атрыманне ведаў. Да таго ж сёння, у выніку адмовы ад камуністычнай ідэалогіі, у выхаваўчай дзейнасці школы ўтварыўся пэўны вакуум. Сітуацыя ўскладняецца тым, што інстытут сям'і таксама апынуўся ў крызісе, прычыны якога знаходзяцца як у цяперашнім эканамічным стане, так і ў заняпадзе тысячагадовых традыцый сямейнага выхавання. Улічваючы ўсё гэта, не звярнуцца ў дадзены момант па дапамогу да царквы было б, прынамсі, неразумна.

Хацелася б таксама звярнуць увагу на наступныя моманты. У дзейнасці Міністэрства адукацыі і царквы ёсць шмат агульных мэтаў. І школа, і царква арыентаваны на выхаванне падрастаючага пакалення, адраджэнне маральнасці, вяртанне культурных традыцый беларускага народа. Варта таксама ўзгадаць, што на міністэрства ўскладзены абавязкі па сацыяльнай абароне дзяцінства — тое, чым ва ўсіх краінах свету перш-наперш займаецца царква.Таму не аб'яднаць нашы намаганні сёння проста нельга.

— Калі ласка, патлумачце, якія канкрэтныя формы набудзе гэтае супрацоўніцтва. Ці не азначае яно пачатак выкладання ў навучальных установах краіны Закона Божага?

— Пошук аптымальных формаў зараз ідзе. І першае, што варта адзначыць, гэта імкненне і Міністэрства адукацыі, і праваслаўнай царквы будаваць свае адносіны на прававой аснове Таму ў састаў групы па распрацоўцы канцэпцыі супрацоўніцтва ўвайшлі не толькі прадстаўнікі міністэрства і царквы, але і юрысты.

Далей. Створаны рабочыя групы па распрацоўцы стандартаў па спецыяльнасці «Тэалогія», што сведчыць аб аднаўленні ў ВНУ рэспублікі традыцый класічнай універсітэцкай адукацыі. Створаны таксама групы па распрацоўцы курсаў па дысцыплінах «Рэлігіязнаўства», «Гісторыя рэлігіі» і г. д., прычым разлічаны яны на выкладанне як у вышэйшых навучальных установах, так і ў школе. Апроч таго, мы не выключаем магчымасці арганізацыі сумесных з царквой праектаў па падрыхтоўцы спецыялістаў у галіне сацыяльнай работы.

Усё гэта робіцца таму, што літаральна да апошняга часу выкладанне рэлігіязнаўства і іншых дысцыплін праводзілася ў нас, як правіла, з атэістычных пазіцый, што сведчыла аб парушэнні правоў асобы на атрыманне аб'ектыўнай інфармацыі.

Што датычыць пытання аб магчымасці выкладання Закона Божага, то, на маю думку, навучанне гэтай дысцыпліне павінна быць толькі добраахвотным. Таму што ўвядзенне курса ў якасці абавязковага азначала б парушэнне дзеючага заканадаўства.

— Дарэчы, у сувязі з падпісаннем дакумента, як у міністэрстве ставяцца да замацаванага ў Канстытуцыі права на свабоду веравызнання і, у прыватнасці, да права быць атэістам?

— Мы пераканаваны: там, дзе будзе парушацца прынцып свабоды веравызнання, будзе нанесены вялікі ўрон не толькі адукацыі, але і самой царкве.

— У такім разе, бадай, апошняе: вядома, што праваслаўная царква хоць і з'яўляецца ў нас самай масавай, але разам з тым далёка не адзінай. Ці плануе міністэрства падпісваць якія-небудзь дамовы з прадстаўнікамі іншых канфесій?

— Сапраўды, сёння на Беларусі дзейнічаюць шмат канфесій, дэнамінацый і сектаў. Але мы ведаем: ва ўсіх краінах перш-наперш увага ўдзяляецца менавіта традыцыйным канфесіям, хаця трэба прызнацца, што ў нас гэта пытанне да канца пакуль не вырашана.

У той жа час трэба адзначыць, што сама праваслаўная царква імкнецца да супрацоўніцтва з тымі канфесіямі, якія маюць на Беларусі моцныя традыцыі. Напрыклад, яна стала ініцыятарам уключэння ў састаў груп па распрацоўцы стандартаў па спецыяльнасці і курсах прадстаўнікоў каталіцкай царквы. Таму казаць аб нейкай выключнай ролі праваслаўнай царквы ў адукацыі не варта.

Сяргей ГРЫБ.

БЕЛАРУСЬ МІЖНАРОДНАЯ

ПЫТАННЕ АБ ПАСТАЎКАХ У ПАКІСТАН БЕЛАРУСКІХ ТРАКТАРОЎ ВЫРАШЫЦЦА Ў ІСЛАМАБАДЗЕ

Як паведамлялася раней, у бліжэйшы час прэм'ер-міністр нашай рэспублікі Міхаіл Чыгір наведае з афіцыйным візітам Пакістан. Праўда, паводле атрыманых БЕЛТА з прэс-службы кіраўніка Кабінета Міністраў звестак, ён пройдзе не ў красавіку, як было запланавана раней, а ў другой палове мая.

Пакістан з'яўляецца даўнім і надзейным партнёрам Беларусі. Некалі даволі падрабязна абмяркоўвалася двухбаковае пагадненне аб пастаўках у гэту краіну 12.000 беларускіх трактароў. На момант падпісання дакумента была ўжо ўзгоднена цана на прадукцыю МТЗ. Потым, як вядома, змянілася цана на энерганосьбіты, матэрыялы і камплектуючыя, і таму на заключным этапе пагаднення продаж беларускіх трактароў у Пакістан стаў стратным.

У бягучым годзе Беларусь, паводле слоў Міхаіла Чыгіра, мае намер падняць цэны на трактары. І рэакцыя пакістанскага боку не прымусіла сябе доўга чакаць: перагаворны працэс пачаў зацягвацца, новы кантракт пакуль не падпісваецца. І гэта нягледзячы на тое, што, як лічыць беларускі прэм'ер, Пакістан зацікаўлены ў набыцці прадукцыі трактаразаводцаў.

Як сказаў Міхаіл Чыгір, каб прыняць канчатковае рашэнне па пастаўцы ў Пакістан беларускіх трактароў, кіраўніцтва гэтай азіяцкай краіны прапанавала правесці сустрэчу на ўзроўні ўрадаў. Кіраўнік Кабінета Міністраў лічыць, што ў выніку яго візіту ў Пакістан кампраміс будзе знойдзены. Пакуль жа прыходзіцца канстатаваць невялікія рознагалоссі ў вызначэнні канчатковай цаны на беларускія трактары.

Мінск. Ігар РУБАН, БЕЛТА.

ЗАМЁЎ СЛЯДЫ ПЯСОК АФГАНІСТАНА

Афганская вайна — непрачытаная кніга. На яе старонках нямала гераічных подзвігаў і подлых здрадніцтваў. Колькі яшчэ тайнаў захоўваюць у сабе горныя дарогі і маўклівыя цясніны...

Каля 300 савецкіх ваеннаслужачых прапалі без весткі ў Афганістане. Трынаццаць з іх — беларусы. Сёння мы ўпершыню называем іх імёны:

1. **Бабіла Міхаіл Іванавіч,** 1958 г. н. Пражываў у пас. Кастрычніцкім Гродзенскай вобл., Зэльвенскага р-на. Лейтэнант.
2. **Бяліцкі Віктар Паўлавіч,** 1963 г. н. г. Салігорск, Мінская вобл. Радавы.
3. **Бондараў Сяргей Мікалаевіч,** 1964 г. н. Радавы.
4. **Буза Аляксандр Мікалаевіч,** 1967 г. н. Брэсцкая вобл., г. Баранавічы. Радавы.
5. **Дурнеў Мікалай Аляксандравіч,** 1963 г. н. Мінская вобл., Уздзенскі р-н, г. п. Узда. Радавы.
6. **Еўтуховіч Алег Аляксандравіч,** 1958 г. н. Г. Мінск. Лейтэнант.
7. **Звярковіч Аляксандр Анатольевіч,** 1964 г. н. Віцебская вобл., Сенненскі р-н, в. Маргойцы. Радавы.
8. **Казлоў Дзмітрый Дзмітрыевіч,** 1966 г. н. Магілёўская вобл., Глускі р-н, в. Падзамша. Радавы.
9. **Лазарэнка Васіль Ягоравіч,** 1963 г. н. Віцебская вобл., Расонскі р-н, в. Краснаполле. Радавы.
10. **Пецікаў Яўген Віктаравіч,** 1963 г. н. Радавы.
11. **Піхіч Васіль Васільевіч,** 1965 г. н. Мінская вобл., Нясвіжскі р-н, в. Еськавічы. Радавы.
12. **Сіняк Ігар Васільевіч,** 1962 г. н. г. Мінск. Радавы.
13. **Талашкевіч Анатоль Аляксандравіч,** 1964 г. н. Брэсцкая вобл., Пружанскі р-н, в. Расохі. Радавы.

Выказваем сардэчную падзяку амерыканскаму боку за інфармацыю, прадастаўленую нашай рэспубліцы аб яе сынах, якія прапалі без весткі ў Афганістане.

Аляксандр МАКАРАЎ.

ПА СВЯТАХ ВІЗЫ НЕ ВЫДАЮЦЬ

Пасольства Дзяржавы Ізраіль паведамляе, што ў сувязі з яўрэйскімі і хрысціянскімі святамі, а таксама з Днём незалежнасці Ізраіля выдача віzaў будзе праводзіцца ў красавіку толькі ў наступныя дні:

1, 2, 9, 12, 16, 17, 18, 26, 29 і 30 чысла.

9, 12 і 26 красавіка выдача анкет да 11.00.

РЭХА АЎЦЮКОЎ

1 красавіка ў Мінскім Доме літаратара адбылася вечарына гумару «Рэха Аўцюкоў». Яе арганізатарамі выступілі Міністэрства культуры Рэспублікі Беларусь, Беларускі дзіцячы фонд, Мінскі цэнтр адраджэння і развіцця беларускай культуры, Саюз пісьменнікаў Беларусі, Беларускі універсітэт культуры, рэдакцыі часопіса «Вожык», газет «Звязда» і «Рэспубліка».

Нягледзячы на даволі дзіўнае для такога часу надвор'е — зямлю зноў, як зімой, укрыла снегам, паднялася завіруха — што псіхалагічна кепска ўздзейнічала на беларусаў, яны, тым не менш, праявілі невераеодную здольнасць захоўваць аптымізм і жартаваць. З усёй рэспублікі з'ехаліся ў Мінск пераможцы І Усебеларускага фестывалю гумару «Аўцюкі-95». Тут былі народны тэатр мініяцюр «Фанограф» Гарадоцкага ГДК Віцебскай вобласці, выканаўца жартоўных песень Аляксандра Працкевіч з вёскі Крупіца, што на Міншчыне, тэатр жарту Калінкавіцкага РДК Гомельскай вобласці, гурт вандроўных музыкаў «Фэст» з Баранавіч, іншыя калектывы і выканаўцы.

Было весела ўсім. Тры гадзіны праляцелі як трыццаць хвілін.

Рэдакцыя газеты «Звязда», якая на працягу паўтара года праводзіць конкурс прыпевак, паклікала на вечарыну лепшых выканаўцаў, каб уручыць ім падарункі. Іх атрымалі Ніна Захарэвіч з Пастаўскага раёна Віцебскай вобласці, Марыя Цымінская з вёскі Дзераўцы Асіповіцкага раёна, а таксама школьнікі Віця і Слава Шпілеўскія з Мінска.

Тацццяна АНТОНАВА.
Фота Мікалая АМЕЛЬЧАНКІ.

КРЫМІНАЛЬНАЯ ХРОНІКА

УЗБРОІЛІСЯ ДА ЗУБОЎ

Перадапошні дзень сакавіка стаў нешчаслівым для двух афіцэраў-вайскоўцаў, якія рухаліся на прыватным «Опель-Кадэце» ў Салігорск.

Пры ўездзе ў горад, у 23 гадзіны вечара, легкавушку тармазнулі супрацоўнікі міліцыі, якія праводзілі аператыўна-вышуковыя мерапрыемствы. Стражы парадку жахнуліся, выявіўшы ў багажніку «аўто» цэлы арсенал зброі: 7 мін, 25 метраў дэтануючага і 19 метраў бікфордавага шнура, 53 дэтанатары, танкавы прыбор начнога бачання, узрыўпакеты, камплекты танкавых маслазаправачных агрэгатаў і патроны да пісталета Макарава.

«Баевікі» затрыманы, праводзіцца следства.

«ЭКСКУРСІЯ» БЯСПАШПАРТНЫХ «ТУРЫСТАЎ» ЗАКОНЧЫЛАСЯ Ў МІЛІЦЫІ

Вечарам 31 сакавіка ў лясным масіве каля вёскі Ракаў Валожынскага раёна супрацоўнікі міліцыі затрымалі аўтобус «Ікарус», вадзіцель якога (дарэчы, жыхар сталіцы) перавозіў 44 чалавекі, асобы якіх аказаліся невядомымі, паколькі ў пасажыраў адсутнічалі пашпарты. Мяркуецца, што ўся «турыстычная група» — гэта грамадзяне Пакістана.

«Прапіску» гасцей прыйдзецца высвятляць органам правапарадку.

«СЕРВІС» НА ВЫШЭЙШЫМ УЗРОЎНІ

Вакол пальца спрабаваў абвесці жыхар вёскі Талькавічы Ваўкавыскага раёна, 26-гадовы калгаснік М., пакупніка ўласнага аўтамабіля «Жыгулі» на сталічным аўтарынку паблізу вёскі Азярцо. Атрымаўшы пэўную суму за машыну, малады чалавек не міргнуўшы вокам уласнаручна выпісаў кліенту мытную дэкларацыю і даведку-рахунак, па якіх і збыў «Жыгулі», набытыя ім у Літве.

Пазней аферыста затрымала міліцыя.

«МЭТАВЫ» КРЭДЫТ

Ва ўпраўленне крымінальнага вышуку УУС Мінгарвыканкома звярнуўся старшыня аднаго з вядучых камерцыйных банкаў з заявай, што яшчэ ў лістападзе 1994 года і ў красавіку мінулага года жыхар Санкт-Пецярбурга, які значыўся па дакументах як Васільеў, атрымаў у банку ў якасці мэтавых крэдытаў 500 млн. рублёў і знік. Былі прыняты аператыўныя меры па высвятленню асобы падазраваемага і яго затрыманню. Высветлілася, што атрымаў крэдыт па фальшывых дакументах на самай справе грамадзянін К., 1958 г. нараджэння (указанае месца пражывання аказалася сапраўдным). Ён тут жа быў затрыманы і арыштаваны пракуратурай Мінска. Узбуджана крымінальная справа па артыкулу 91-1 КК Беларусі.

Васіль КУРЛОВІЧ.

У СВЕЦЕ

ПЕЛЕНГ-НАВІНЫ

РАГУЛЬ БУДУЦЬ ЗНІШЧАЦЬ МІЛЬЁНАМІ...

Брытанскі ўрад прапанаваў пайсці шляхам знішчэння каля 4 мільёнаў кароў, каб спыніць развіццё сіндрому BSE — захворвання кароў, якое, як высветлілася, выклікае фатальныя чалавечыя хваробы. Міністр сельскай гаспадаркі Даглас Хоук заявіў сваім калегам па Еўрапейскаму саюзу падчас сустрэчы ў Люксембургу, што ўсе каровы ва ўзросце пасля 30 месяцаў будуць знішчацца на працягу наступных 5-6 гадоў. Гэта значыць, што 15 тысяч галоў жывёлы будуць забівацца штодня. Аднак, нягледзячы на гэтыя прапановы брытанскага ўрада, міністры сельскай гаспадаркі краін — удзельніц ЕС адмовіліся ануляваць забарону на экспарт брытанскай ялавічыны. Спадар Хоўк усё ж такі спадзяецца на станоўчае вырашэнне гэтага пытання.

ЧАЧЭНЦЫ ДА ПРОСЬБЫ ЗША НЕ ПРЫСЛУХАЛІСЯ

Злучаныя Штаты Амерыкі звярнуліся да чачэнцаў з просьбай прыняць прапанову Барыса Ельцына і сесці за стол перамоў, каб пакласці канец вайне ў гэтым рэгіёне. Дарадцы Біла Клінтана па пытаннях дзяржаўнай бяспекі ўхвалілі рашэнне Расіі аб спыненні агню ў Чачні і заклікалі чачэнцаў падтрымаць гэтую акцыю са свайго боку. Нягледзячы на гэта, да цяперашняга часу паступаюць паведамленні пра лакальныя ўзброеныя сутыкненні на тэрыторыі Чачні. Федэральныя войскі ўчора раніцай адбілі штурм дудаеўскіх баевікоў ля вёскі Арэхава на паўднёвым захадзе Чачні. У нападзе бралі ўдзел да 150 чалавек. У ходзе бою знішчана больш як тры дзесяткі дудаеўцаў, у тым ліку трое наёмнікаў — двое ўкраінцаў, і адзін араб. З боку федэральных войскаў страт няма.

НАПЯРЭДАДНІ ВЫБАРАЎ

Прэм'ер-міністр Ізраіля Шымон Перэс упершыню заявіў, што ён будзе высвятляць меркаванні ізраільскага народа, перш чым падпісваць якія-небудзь пагадненні з палесцінцамі. Ён таксама зазначыў, што любое важнае пытанне будзе выносіцца перш за ўсё на ўсенародны рэферэндум. Гэта інфармацыя выклікала рэзананс у ізраільскім грамадстве. Нагадаем, што ўсеагульныя выбары ў Ізраілі павінны адбыцца менш чым праз два месяцы. Тым часам першай акцыяй паслаблення блакады палесцінскай аўтаноміі з'явіўся дазвол 3000 палесцінскіх фермераў вярнуцца на сваю працу на тэрыторыі Ізраіля, але гэта ў большасці жанатыя мужчыны ва ўзросце пасля 40 гадоў.

УЗАЕМААДНОСІНЫ МОГУЦЬ САПСАВАЦЦА

Пасол Саудаўскай Аравіі ў Брытаніі заявіў, што заключэнне дамовы на набыццё Саудаўскай Аравіяй у Брытаніі зброі знаходзіцца пад пагрозай і не будзе заключана, калі Брытанія дасць дазвол на палітычнае прыстанішча лідэра дысідэнтаў Саудаўскай Аравіі Мухамеда-эль-Масары. Пасол зазначыў у сваім інтэрв'ю карэспандэнту Бі-бі-сі, што ў выпадку падтрымкі ўладамі Брытаніі дысідэнтаў, гэта адаб'ецца не толькі на гандлёвых узаемаадносінах паміж дзвюма краінамі, але паўплывае на іншыя сферы ўзаемадачынення.

ПЕРШАЙ УМОВАЙ УРЭГУЛЯВАННЯ КРЫЗІСУ ПАВІННА СТАЦЬ ВЫЗВАЛЕННЕ ЗАЛОЖНІКАЎ

У заложніках у баевікоў і расіян на сённяшні дзень утрымліваецца паўтары тысячы чалавек. Каля сотні бацькоў расійскіх салдат, якія зніклі без вестак, намагаюцца самастойна знайсці сваіх дзяцей. Кіраўнік камісіі па вызваленню палонных у Чачні Абдулаціпаў лічыць, што адной з першых умоў выканання прэзідэнцкага плана ўрэгулявання ў Чачні павінна стаць безумоўнае вызваленне ўсіх заложнікаў з абодвух бакоў па прынцыпу «ўсіх на ўсіх».

БАСАЕЎ ГАТОВЫ ЗДАЦЦА ЎЛАДАМ

Чачэнскі палявы камандзір Шаміль Басаеў гатовы здацца федэральным уладам, калі тыя адпусцяць 600 баевікоў з Ведэно. Аб гэтым паведаміў у аўторак Інтэрфаксу прадстаўнік камандавання федэральных войскаў. Ён сказаў таксама, што на захадзе Чачні федэральныя войскі блакіравалі яшчэ два атрады баевікоў колькасцю каля 350 чалавек. Усяго на захадзе рэспублікі працягваюць аказваць супраціўленне да паўтары тысячы баевікоў, на ўзбраенні якіх знаходзіцца бранятэхніка і некалькі артылерыйскіх гармат.

Радыё «Свабода», «Голас Амерыкі», радыё «101,2» і «Радыё-РОКС» слухаў Сяргей ПРОТАС.

ІНФАРМ-КАКТЭЙЛЬ

Сумны рэкорд зафіксаваны ў гэтым годзе ў Нігерыі. Паводле даных міністэрства аховы здароўя гэтай краіны, за апошнія два месяцы ад менінгіту памерла звыш тысячы нігерыйцаў. Захворванне распаўсюджваецца галоўным чынам у паўночных штатах, асабліва пацярпелі жыхары Кона, Баучы, Сакота. На сённяшні дзень кожны чацвёрты жыхар афрыканскай краіны з 30-мільённым насельніцтвам рызыкуе заразіцца смяротнай інфекцыяй.

ІТАР—ТАСС

Смерць стафілакокам і грыбкам нясе унікальны матэрыял, распрацаваны вучонымі Казанскага хімічнага навукова-даследчага інстытута.

Цуда-тканіна, якая на выгляд нагадвае бавоўняную, незаменная як прафілактычны сродак для барацьбы са стафілакокам і стрэптакокам — мікробамі, якія выклікаюць гнойныя захворванні. Высока ацанілі навінку і тыя, хто пакутуе ад мікозу ступняў — выразаныя з гэтай тканіны вусцілкі забіваюць бактэрыі і паразітычныя грыбкі. Ну, а ў быце навінку хімікаў можна выкарыстоўваць у выглядзе пасцельнай і нацельнай бялізны для амбулаторных хворых, спецадзення для медперсаналу.

«Труд»

Нядаўна хворы на СНІД амерыканец Джэф Джэці парадніўся з...павіянам. Чалавеку зрабілі перасадку касцявога мозгу прымата і менш чым праз месяц пасля аперацыі адпусцілі дадому. Калі эксперымент урачоў бальніцы Сан-Францыска акажацца паспяховым, то гэта дасць надзею на выздараўленне хворым на СНІД. Касцявы мозг павіяна здольны процістаяць вірусу, і вучоныя мяркуюць, што ён умацуе імунную сістэму Джэці.

ЭКСТРА-ПРЭС.

Аляксандр ЛУЧКОЎ:

«КОЖНЫ ДЗЕСЯТЫ БЕЛАВЕЖСКІ ЗУБР ПАКУТУЕ АД НЕВЫЛЕЧНАЙ СМЯРОТНАЙ ХВАРОБЫ»

З начальнікам упраўлення ахоўваемых тэрыторый лясной і сельскай гаспадаркі Кіраўніцтва справамі Прэзідэнта Беларусі Аляксандрам Лучковым гутарыць карэспандэнт «Інтэрфакса».

— Аляксандр Іванавіч! У сродках масавай інфармацыі прагучала паведамленне, што гонар і прыгажосць Белавежскай пушчы — зубры — невылечна хворыя. Наколькі гэта інфармацыя адпавядае рэчаіснасці?

— Доля праўды ў апублікаваным паведамленні ёсць. Паводле даных беларускіх вучоных, якія займаюцца «зубрынымі праблемамі», прыкладна кожны дзесяты белавежскі зубр пакутуе ад невылечнай хваробы, зыход якой адзін — лятальны. Захворваючы, зубры страчваюць здольнасць да ўзнаўлення. Дапамагчы ў гэтым зубрам спецыялісты пакуль бяссільныя. Ні прычына, ні спосаб перадачы хваробы вучоным невядомыя. Выказваюцца толькі версіі.

Адна з найбольш верагодных — «сваяцкія шлюбы» зуброў. Справа ў тым, што заснавальнікамі белавежскай галіны зуброў выступілі толькі сем жывёлін, якія сталі прабацькамі цяперашняга статка ў 308 галоў.

Аднак пры ўсёй вастрыні праблемы лёс дыназаўраў белавежскім зубрам у бліжэйшыя гады не пагражае. Сцвярджэнні аб тым, што зубры пакутуюць ад хваробы, якая у чымсьці нагадвае СНІД, таксама не маюць пад сабой падстаў.

— Што робіцца для захавання пагалоўя зуброў?

— Перш за ўсё адшукваецца магчымасць рассялення здаровага патомства зуброў па ўсёй рэспубліцы. Белавежская пушча перанаселена зубрамі. На думку спецыялістаў, аптымальная колькасць зуброў, якую можна ўтрымліваць на тэрыторыі пушчы, 200—220 галоў. Таму ў нацыянальным парку вядзецца планамерная работа па адсяленню «волатаў».

У мінулым годзе 30 белавежскіх зуброў атрымалі прапіску ў Налібоцкай пушчы. Такая ж колькасць асталявалася ў Прыпецкім запаведніку. 12 асобін асвойваюць Палескі радыяцыйна-экалагічны запаведнік. Па 12—15 зуброў расселены ў Барысаўскім і Асіповіцкім лясніцтвах.

— Як мясцовае насельніцтва гэтых раёнаў рэагуе на паяўленне лясных гігантаў?

— Па-рознаму. Наколькі ведаю, гараджане, праведаўшы пра навасельцаў, вельмі часта заглядваюць у гаспадаркі да вальераў, каб палюбавацца імі.

З жыхарамі бліжэйшых вёсак адносіны часам складваюцца інакш. Скажам, нарыхтаваў селянін на зіму з горам папалам стажок-другі сена. Мінула ноч і... — няма іх. Развернуты. Гэта зубры заглянулі «на агеньчык». Адсюль і праблемы. Утрымліваць жа вялікую колькасць зуброў у вальерах — справа нявыгадная. Якая ўжо тут прыязнасць? Многія, напэўна, чулі інфармацыю аб тым, што ў канцы мінулага года браканьеры «паклалі» пад Барысавам двух зуброў. Шкада, вядома. Столькі працы было ўкладзена, каб зубры прыжыліся ў гэтым раёне. Для іх рассялення патрабуюцца каласальныя сродкі. У рэспубліцы, якая перажывае эканамічны крызіс, яны не заўсёды знаходзяцца. З гэтай мэтай спрабуем прыцягнуць да нашай праблемы міжнародныя прыродаахоўныя фонды. З распрацаванай у рэспубліцы праграмай захавання зуброў мы звярнуліся па магчымую дапамогу у Савет Еўропы, Сусветны банк.

— На «самаакупнасць» зуброў вы не спрабавалі пераводзіць?

— Ажыццёўленыя польскімі калегамі некалькі гадоў назад такія доследы аказаліся беспаспяховымі. Нашы суседзі па пушчы спрабавалі скрыжаваць зуброў са свойскай буйной рагатай жывёлай. У выніку атрымаліся магутныя экземпляры жывёл, якія, на жаль, не валодалі здольнасцю да ўзнаўлення. На гэтым доследы ў гэтай галіне завяршыліся.

На Захадзе попыт на зуброў таксама невялікі. Магчыма, які-небудзь заапарк і пажадае набыць пару жывёлін, але гэта здараецца вельмі рэдка. Добраахвотна ж узяць на сябе няпросты клопат па гадаванню і догляду гэтых прыгажуноў жадаючых не знаходзіцца.

СЁННЯ

СОНЦА

	Усход	Захад	Даўжыня дня
Мінск —	6.39	19.48	13.09
Віцебск —	6.27	19.39	13.12
Магілёў —	6.28	19.37	13.09
Гомель —	6.24	19.34	13.10
Гродна —	6.52	20.04	13.13
Брэст —	6.56	20.01	13.05

МЕСЯЦ
Першая квадра 27 сакавіка.

ІМЯНІНЫ
Пр. Іакава, Кірыла, Фамы. К. Сыкста, Рычарда.

Неспрыяльныя дні ў красавіку
4, 6, 15, 20, 23, 27, 29.

НАДВОР'Е

Сёння ўдзень па рэспубліцы будзе воблачна, часам ападкі, пераважна ў выглядзе мокрага снегу. Тэмпература паветра ў Віцебску — каля нуля, Гродне — 1-2, Магілёве — 1—3, Мінску — 2—4, Брэсце — 3—5, Гомелі — 4—6 градусаў цяпла.

У наступныя двое сутак будзе воблачна з праясненнямі, на большай частцы тэрыторыі ападкі ў выглядзе мокрага снегу і дажджу. Тэмпература ўначы — мінус 2 — плюс 3, удзень — 2—7, па паўднёваму ўсходу — да 10 градусаў цяпла.

Медыцынскі прагноз надвор'я на 3 красавіка

Надвор'е будзе вызначацца праходжаннем франтальнага раздзелу. Чакаецца далейшы рост атмасфернага ціску (на 8—10 мб) і ўтрымання кіслароду ў паветры. У такіх умовах павышаецца верагоднасць пагаршэння самаадчування ў метэазалежных хворых, схільных да спастычных рэакцый.

У мэтах прафілактыкі рэкамендуецца адмовіцца ад далёкіх паездак, пазбягаць псіхаэмацыянальных і фізічных нагрузак, прытрымлівацца дыеты, прымаць сасударасшыральныя і заспакаяльныя лекавыя прэпараты, полівітаміны.

Антаніна КАРОЗА,
навуковы супрацоўнік БелНДІ кардыялогіі.

«ЗВЯЗДА» І ЯЕ ЧЫТАЧЫ

Хутка пачнуцца веснавыя работы ў полі, на прысядзібных і дачных участках. Пакуль жа, мяркуем, у Вас ёсць больш часу пачытаць «Звязду». Мы скарысталі магчымасць і запрашаем чытачоў адказаць на пытанні анкеты газеты.
Зрабіць гэта проста: падкрэсліце адказы, якія супадаюць з Вашым меркаваннем.
Ці напішыце свой адказ на радках, для гэтага прызначаных.

Цяперашняе мітуслівае жыццё падносіць, бадай, кожнаму з нас шмат сюрпрызаў. Калі-нікалі прыемных і радасных, але часцей — сумных, ставіць такія пытанні, што, здаецца, і вырашыць іх немагчыма. Мы хочам быць у курсе ўсіх праблем, якія хвалююць Вас, паважаныя чытачы, і, безумоўна, па магчымасці імкнуцца дапамагаць Вам. З гэтай нагоды, як Вы заўважылі, мы адкрылі на старонках газеты шмат новых рубрык, спецвыпускаў і падборак матэрыялаў: «Жыццё», «Даслоўна», «Інфарм-бюро», «Народ, беларускі народ!..», «Постаці», «Падрабязнасці», «Кірмаш», «Светапогляд», «Лаўка аўтааматара», «Спадчына», «Мода», «Лёсы», «Наўздагон».

Па Вашай просьбе зменены фармат газеты, павялічыўся аб'ём: у аўторак і суботу яна выходзіць на дванаццаці старонках.

Журналісты газеты бачаць сваю задачу ў тым, каб аператыўна і даходліва інфармаваць Вас аб падзеях, якія адбываюцца ў нашай краіне, рэспубліках СНД, свеце, імкнуцца аб'ектыўна аналізаваць палітычныя, эканамічныя, сацыяльныя і міжнацыянальныя працэсы ў перыяд станаўлення суверэннасці і незалежнасці Беларусі.

Ва ўсе часы рэдакцыя «Звязды» арыентавалася на думку сваёй чытацкай аўдыторыі. Мы верым Вам, сваім чытачам, таму што дакладна ведаем: Ваша думка адлюстроўвае сітуацыю ў краіне, прычым нярэдка носіць апераджальны характар.

У наступным годзе «Звяздзе» спаўняецца 80 гадоў. Усё было, як вядома, на гэтым шляху. Але газета, як і цяпер, была заўсёды з народам, спаўна дзяліла з ім радасці ўдач, і горыч трывог. «Звязда» на працягу амаль усёй сваёй гісторыі была адзінай штодзённай газетай, якая друкавалася толькі на беларускай мове.

Такой яна з'яўляецца і цяпер. Але мы ведаем, што яе чытаюць і рускія, і палякі, і ўкраінцы, і яўрэі, і татары — прадстаўнікі ўсіх народаў, якія жывуць на гэтай сваёй, ужо роднай зямлі.

Усе мы разам мацуем нашу дзяржаву, імкнёмся жыць у міры, паважаць традыцыі і звычаі адзін аднаго. Чытачоў розных нацыянальнасцей мы лічым сваімі аднадумцамі і калегамі ў вялікай і цяжкай справе — пераўладкаванні грамадскага жыцця на прынцыпах духоўнай, палітычнай і эканамічнай свабоды і абароненасці чалавека.

Для павышэння ўзроўню нашага выдання нам вельмі важна ведаць Вашу думку — якой быць «Звяздзе». Раскажыце, што задавальняе Вас на старонках газеты, што выклікае актыўнае непрыманне, якія новыя рубрыкі і напрамкі хацелі б Вы бачыць. Ці адпавядае «Звязда» патрабаванням і густам чытачоў? Што заслугоўвае ўвагі? Што не трапляе ў поле зроку? Ці даходзіць слова беларускамоўнай газеты да сэрца, да душы чытачоў?

Сярод спецыфічных пытанняў пра газету мы палічылі мэтазгодным прапанаваць і агульнапалітычныя.

Пачнём з таго, аб чым шмат гавораць.

1. Як змянілася эканамічная сітуацыя ў Беларусі за апошні час?
Палепшылася
Пагоршылася
Не змянілася

2. Хто, на Вашу думку, можа вывесці Беларусь з крызісу?
Прэзідэнт
Урад
Вярхоўны Савет
Мясцовыя органы ўлады
Палітычныя партыі
Дыктатар
Ніхто не можа

3. Што (ці хто), на Ваш погляд, перашкаджае краіне хутчэй рухацца па шляху рэформаў?
Заканадаўства
Вышэйшыя структуры ўлады
Мясцовыя ўлады
Партыі
Ніхто не перашкаджае
Нельга спяшацца

4. Як Вы ацэньваеце падпісанне дагавора аб стварэнні Саюза Беларусі з Расіяй?
Станоўча
Адмоўна
Ніяк
Не ведаю

5. Хто, на Ваш погляд, здольны сёння рэальна дапамагчы і абараніць інтарэсы простага чалавека (магчыма некалькі варыянтаў адказаў)
Прафсаюз
Прэзідэнт
Урад
Вярхоўны Савет
Партыі
Армія, міліцыя
Прэса, сродкі масавай інфармацыі
Судовыя органы
Мясцовыя ўлады
Царква
Іншае
Ніхто

6. Калі б Прэзідэнтам Беларусі былі Вы, што б Вы зрабілі для выхаду краіны з крызісу, паляпшэння жыцця людзей?

____
____
____
____

7. Ці дастаткова поўна даводзіцца да Вас інфармацыя аб дзейнасці дзяржаўных структур

	Поўна даводзіцца	Мала ведаем аб іх дзейнасці	Іх дзейнасць мяне не цікавіць
Прэзідэнта			
Вярхоўнага Савета			
Урада			
Мясцовых уладаў			

8. Ці зможа наша краіна на працягу 2-3 гадоў прыпыніць спад вытворчасці?
Так
Не
Не ведаю

9. Ці павінна дзяржава актыўна ўмешвацца ў сацыяльную палітыку, эканоміку, выхаванне моладзі, у галіну капіталаўкладанняў?
Так
Не
Не ведаю

10. Вашы адносіны да рыначнай эканомікі (пазначце тое, што для Вас найбольш прымальнае):

Нават у цяперашніх цяжкіх умовах я адчуваю ўпэўненасць у сваіх сілах; рынак, эканамічная свабода — гэта мая стыхія

Я разумею неабходнасць і непазбежнасць рэформаў, не хачу вяртання да старога, але прыстасавацца да новых умоў не магу

У прынцыпе я прыхільнік праводзімых рэформаў, але ад неразумных падаткаў, карупцыі, рэкету і г. д. нярэдка апускаюцца рукі

Думаю, што рыначная эканоміка чужародная Беларусі, я яе адхіляю і лічу, што рыначны сацыялізм (дзяржаўная ўласнасць плюс каардынацыя свабоднага рынку) больш адпавядае нашаму нацыянальнаму духу

11. Зямля ў сельскай мясцовасці павінна быць ПРЫВАТНАЙ (з правам продажу) ці ДЗЯРЖАЎНАЙ (з прадастаўленнем у пажыццёвае валоданне правам перадачы ў спадчыну)?
А зямля ў гарадах павінна быць
... прыватная
... ці дзяржаўная?

12. Як Вы ацэньваеце ролю бізнесменаў, багатых людзей? Гэта...
надзея Беларусі на росквіт
лакаматыў рэформаў
тыя, на кім ужо сёння трымаецца эканоміка краіны
непазбежнае зло
зладзеі і міраеды
тыя, па кім турма плача

13. Як Вы лічыце, што найбольш неабходна для росквіту дзяржавы? (падкрэсліце):
Дзесяткі мільярдаў
Мільёны ўласнікаў
Іх спалучэнне

14. Як Вы адносіцеся да прыватызацыі...
...жылля
...дзяржаўнай маёмасці (заводы, фабрыкі і г. д.)
...камунальнай уласнасці (магазіны, цырульні і г. д.)

15. Ваша думка: медыцынскае абслугоўванне ў нашай краіне павінна заставацца ў асноўным:
бясплатным
ці яно павінна стаць платным і страхавым.
Не ведаю.

16. Як зменіцца Ваша жыццё, калі наша краіна пяройдзе ад сацыялізму да капіталізму?
Палепшыцца
Пагоршыцца
Не ведаю

17. Ці хацелі б Вы займацца прыватнай дзейнасцю, мець сваю справу
Так, хачу
Не, не хачу
Ужо маю.
Пакуль не ведаю.

18. Як змянілася матэрыяльнае становішча Ваша і Вашай сям'і за мінулы год?
Палепшылася
Пагоршылася
Не змянілася

19. Ацэньваючы сваё матэрыяльнае становішча, павінен прызнацца, што...
хапае толькі на бягучыя расходы
магу штосьці адкладваць
магу сабраць сродкі на дарагія пакупкі

20. Каб жыць дастойна, я разлічваю...
толькі на сябе
толькі на дзяржаву
на сябе і на дзяржаву

21. Як выконваецца ў Беларусі Закон аб мовах?
Дрэнна
Добра
Не павінен выконвацца
Не ведаю

(Заканчэнне на 4-й стар.)

«ЗВЯЗДА» І ЯЕ ЧЫТАЧЫ

(Заканчэнне. Пачатак на 3-й стар.)

22. Ніжэй даецца пералік вядомых палітычных і дзяржаўных дзеячаў. Выберыце з іх тых людзей, да якіх у Вас найбольшы давер (калі ласка, не абмяжоўвайцеся):

Аляксандр АБРАМОВІЧ, намеснік кіраўніка Адміністрацыі Прэзідэнта
Валянцін АГАЛЕЦ, міністр унутраных спраў
Іван АНТАНОВІЧ, намеснік міністра замежных спраў
Станіслаў БАГДАНКЕВІЧ, старшыня Аб'яднанай грамадзянскай партыі, лідэр фракцыі «Грамадзянскае дзеянне» ў Вярхоўным Савеце
Віктар ГАНЧАР, дэпутат Вярхоўнага Савета, старшыня Эканамічнага суда СНД
Уладзімір ГАНЧАРЫК, старшыня Федэрацыі прафсаюзаў, дэпутат Вярхоўнага Савета
Уладзімір ГАРКУН, віцэ-прэм'ер
Мечыслаў ГРУЦЬ, член Прэзідыума Вярхоўнага Савета, лідэр фракцыі аграрыяў у Вярхоўным Савеце
Мечаслаў ГРЫБ, дэпутат Вярхоўнага Савета
Аляксандр ДАБРАВОЛЬСКІ, дэпутат Вярхоўнага Савета, нам. старшыні АГП
Уладзімір ЗАМЯТАЛІН, намеснік кіраўніка Адміністрацыі Прэзідэнта
Сяргей КАЛЯКІН, член Прэзідыума Вярхоўнага Савета, лідэр фракцыі камуністаў ў Вярхоўным Савеце
Васіль КАПІТАН, Генеральны пракурор Беларусі
Іван КАРАТЧЭНЯ, выканаўчы сакратар СНД, дэпутат Вярхоўнага Савета
Генадзь КАРПЕНКА, намеснік Старшыні Вярхоўнага Савета
Ігар КАТЛЯРОЎ, старшыня Камісіі Вярхоўнага Савета па правах чалавека, нацыянальных пытаннях і сродках масавай інфармацыі
Вячаслаў КЕБІЧ, дэпутат Вярхоўнага Савета
Рыгор КІСЕЛЬ, старшыня Нацыянальнай тэлерадыёкампаніі
Пётр КРАЎЧАНКА, старшыня Камісіі Вярхоўнага Савета па міжнародных справах
Віктар КУЧЫНСКІ, дэпутат Вярхоўнага Савета
Урал ЛАТЫПАЎ, кіраўнік Сакратарыята — памочнік Прэзідэнта
Анатоль ЛЯБЕДЗЬКА, дэпутат Вярхоўнага Савета
Сяргей ЛІНГ, віцэ-прэм'ер
Аляксандр ЛУКАШЭНКА, Прэзідэнт Рэспублікі Беларусь
Васіль ЛЯВОНАЎ, міністр сельскай гаспадаркі і харчавання
Юрый МАЛУМАЎ, намеснік Старшыні Вярхоўнага Савета
Міхаіл МАРЫНІЧ, міністр знешніх эканамічных сувязей
Леанід МАЛЬЦАЎ, міністр абароны
Міхаіл МЯСНІКОВІЧ, кіраўнік Адміністрацыі Прэзідэнта
Васіль НОВІКАЎ, першы намеснік Старшыні Вярхоўнага Савета
Сяргей ПОСАХАЎ, памочнік Прэзідэнта
Уладзімір РУСАКЕВІЧ, віцэ-прэм'ер
Аляксандр САЗОНАЎ, памочнік Прэзідэнта
Васіль САКОВІЧ, старшыня Кантрольнай палаты
Леанід СЕЧКА, старшыня Партыі народнай згоды, лідэр фракцыі сацыял-дэмакратаў «Саюз працы» ў Вярхоўным Савеце
Леанід СІНІЦЫН, віцэ-прэм'ер
Алег СЛУКА, памочнік Прэзідэнта
Уладзімір СЯНЬКО, міністр замежных спраў
ФІЛАРЭТ, Мітрапаліт Мінскі і Слуцкі, Патрыяршы Экзарх усяе Беларусі
Валерый ЦАПКАЛА, першы намеснік міністра замежных спраў
Валерый ЦІХІНЯ, старшыня Канстытуцыйнага суда
Іван ЦІЦЯНКОЎ, кіраўнік спраў Прэзідэнта
Міхаіл ЧЫГІР, прэм'ер-міністр
Сямён ШАРЭЦКІ, Старшыня Вярхоўнага Савета
Васіль ШЛЫНДЗІКАЎ, старшыня Камісіі Вярхоўнага Савета па эканамічнай палітыцы і рэформах, намеснік старшыні АГП
Станіслаў ШУШКЕВІЧ, дэпутат Вярхоўнага Савета
Віктар ШЭЙМАН, дзяржсакратар Савета бяспекі, намеснік кіраўніка Адміністрацыі Прэзідэнта

На мой погляд, у гэты спіс трэба ўключыць ______

23. На Вашу думку, гэта арганізацыя...

	Карысная	Бескарысная	Шкодная
1. Беларускі патрыятычны рух			
2. Беларускі народны фронт			
3. Партыя камуністаў Беларуская			
4. Аб'яднаная грамадзянская партыя			
5. Аграрная партыя			
6. Беларуская сялянская партыя			
7. Беларуская сацыял-дэмакратычная Грамада			
8. Беларуская партыя жанчын «Надзея»			
9. Славянскі Сабор «Белая Русь»			
10. Партыя народнай згоды			
11. Партыя ўсебеларускага адзінства і згоды			
12. Рэспубліканская партыя працы і справядлівасці			

24. Якія партыі, рухі найбольш поўна адлюстроўваюць Вашы інтарэсы (пералік іх даецца ў пункце 23) ______

25. Каб у нас была выбарчая прапарцыянальная сістэма (галасаванне па партыйных спісах за канкрэтную партыю), якая партыя перамагла б на выбарах? ______

26. Як Вы ацэньваеце тую ролю, якую адыгрываюць сёння газеты, прэса ў нашым грамадстве?
Вельмі высока
Высока
Сярэдне
Нізка
Вельмі нізка
Не магу адказаць

27. Здараецца, што наша прэса ўступае ў канфлікт з уладамі. На чыім баку Вы, як правіла, у такой сітуацыі?
На баку прэсы
Калі як
На баку ўлады
Мне зусім абыякава
Не магу адказаць

А цяпер пытанні, якія датычацца непасрэдна «Звязды»

28. З чым было перш за ўсё звязана Ваша рашэнне падпісацца на «Звязду»? (падкрэсліце)
а) з прафесіянальнымі, службовымі інтарэсамі і абавязкамі
б) з асвятленнем у газеце шырокага кола праблем, якія мяне цікавяць
в) адзіная штодзённая беларускамоўная газета ў краіне
г) прывабілі прамата і адкрытасць у пастаноўцы вострых, дыскусійных праблем, магчымасць весці дыялог розных пунктаў погляду ў ходзе іх абмеркавання
д) з узрастаючай папулярнасцю газеты
е) з мэтай вывучэння беларускай мовы
ж) па іншых прычынах (укажыце, па якіх)

29. Калі Ваша цікавасць да газеты знізілася, то асноўнымі прычынамі гэтага, на вашу думку, служаць
Палітычная арыентацыя газеты
Незначны аб'ём кваліфікаванага аналізу падзей эканамічнага і сацыяльна-палітычнага жыцця
Адсутнасць прагнозу ў развіцці палітычных і сацыяльна-эканамічных падзей
Недастатковая інфарматыўнасць выдання
Афармленне выдання і размяшчэнне матэрыялаў
З'яўленне іншых, не менш цікавых выданняў
Несвоечасовая дастаўка газеты поштай
Матэрыяльныя цяжкасці, недахват фінансавых сродкаў
Іншае (укажыце) ______

30. Вы прадоўжыце падпіску на «Звязду», калі яна будзе арганізавана поўнасцю на другое паўгоддзе і будзе каштаваць:
Не больш як 80 тыс.руб.
Не больш як 90 тыс. руб.
Не больш як 100 тыс. руб.
Не больш як 110 тыс. руб.
Яшчэ больш — усё роўна падпішуся

31. Назавіце лепшыя, на вашу думку, перыядычныя выданні (не больш пяці)
«Известия,» «Народная газета», «Труд», «Советская Белоруссия», «Рэспубліка», «Звязда», «Белорусская нива», «7 дней», «Свободные новости плюс», «Имя», «Белорусский рынок», «Знамя юности», «Чырвоная змена»,

32. У сённяшніх палітычных дыскусіях, якія ідуць у краіне, «Звязда», на Вашу думку, знаходзіцца...
сярод левых
сярод правых
сярод цэнтрыстаў

33. Якія з выказванняў найбольш дакладна характарызуюць «Звязду» (падкрэсліце):
«Звязда» — выданне кансерватыўнае
«Звязда» — выданне дэмакратычнае
«Звяздой» цікавяцца толькі інтэлектуалы
«Звязда» цікавая толькі для тых, каму за 30
«Звязда» аддае перавагу «смажаным» фактам
«Звязда» не мае асабістай палітычнай пазіцыі
Напішыце сваё меркаванне (іншае) ______

34. Вашы адносіны да пастаянных рубрык «Звязды» *(Падкрэсліце адной рысай тыя, якія, на ваш погляд, патрэбны, двума — якія не патрэбны):*
«Жыццё», «Даслоўна», «Розгалас», «Глыбінка», «Народ, беларускі народ!..», «Карэспандэнт выехаў на месца», «Падрабязнасці», «Эканоміка», «Рэпарцёр атрымаў заданне...», «Пра палітыкаў без палітыкі», «Час Беларусі быць заможнай краінай», «Лёсы», «Наўздагон», «Прамая лінія «Звязды», «36,6°», «Хатняя энцыклапедыя», «Лаўка аўтааматара», «Сядзіба», «Мода», «Смехатэрапія», «Інфармбюро», «Хочаце — верце...»

35. Якія праблемы ў «Звяздзе» асвятляюцца недастаткова? (падкрэсліце):
эканоміка; як выжыць ва ўмовах рынку; сацыяльная абароненасць чалавека; адраджэнне нацыянальнай самасвядомасці; набыццё рэспублікай суверэнітэту; міжнароднае жыццё; дзейнасць СНД; унутраная палітыка; гісторыя; міжнацыянальныя адносіны; культура; экалогія; моладзь; рэлігія; дзейнасць Адміністрацыі Прэзідэнта; Вярхоўнага Савета; станаўленне шматпартыйнасці

36. Якія станоўчыя бакі нашага жыцця трэба б было больш шырока асвятляць на старонках «Звязды»? (напішыце) ______

37. А пра якія негатыўныя з'явы, факты трэба больш пісаць у «Звяздзе»? (напішыце) ______

38. Прапануйце цікавых людзей, з якімі Вы хацелі б сустрэцца на старонках газеты ______

39. Прапануйце тэмы спрэчных праблем, звязаных з сучасным жыццём, якія можна было б абмеркаваць за «круглым сталом» рэдакцыі ______

40. Назавіце канкрэтную справу (адрас), у якой патрабуецца дапамога газеты ______

41. Калі б галоўным рэдактарам «Звязды» былі Вы, што Вы зрабілі б для паляпшэння газеты? ______

42. Што яшчэ Вы хацелі б параіць журналістам «Звязды»? ______

43. Паведаміце, калі ласка, некаторыя даныя аб сабе
Прозвішча (па жаданню) ______
Узрост ______
Адукацыя ______
Прафесія ______
Ваш пол ______
Месца жыхарства (горад, вёска) ______

Мы загадзя ўдзячныя кожнаму, хто знойдзе час, каб адказаць на анкету. Вашы парады, заўвагі, ваша крытыка дапамогуць журналістам зрабіць газету больш цікавай і карыснай для кожнай сям'і. Мы хочам павесці сур'ёзную гаворку з чытачамі, якой быць беларускамоўнай «Звяздзе» ў будучым. Чакаем водгукаў. На канверце не забудзьцеся зрабіць паметку «Анкета «Звязды».

Хто мае магчымасць, можа пазваніць па тэлефоне 32-14-25.

РЭШТА

Post Factum

Цікава

На дзвюх біялагічных станцыях у амерыканскім штаце Вірджынія навуковыя работнікі адмовіліся ад паслуг сабак, што выкарыстоўваліся там у якасці вартаўнікоў паддоследных жывёл і замянілі іх... asламі.

Пакуль надзеі адміністрацыі апраўдваюцца: аслы аказаліся выдатнымі вартаўнікамі. Па-першае, іх аглушальны роў «уключаецца» больш спраўна, чым сірэна, а па-другое, аслы зусім нецярпімыя ў адносінах, напрыклад, да бадзяжных сабак, якія раней наносілі нямала шкоды лабараторыі. Калі эксперымент у Вірджыніі акажацца паспяховым, амерыканскія заолагі паспрабуюць замяніць асламі і аўчарак, што вартуюць статкі авечак.

Неверагоднае, загадкавае...

«Пішу вам таму, што хачу расказаць аб адным незвычайным здарэнні, якое адбылося са мной,— так пачынае свой ліст падпалкоўнік у адстаўцы Віктар Грыгор'еў.— Можаце назваць гэта фантазіяй, «зрухам», як хочаце, але літаральна мінулым летам зразумеў: тады, трыццаць гадоў назад, я бачыў сённяшняга сябе.

Жыў я тады ў Ленінградзе, служыў у Групе савецкіх войскаў у Германіі, а ехаў у Стаўрапаль у госці да маці. У Маскве аказаўся праездам. Купіў білет, часу было дастаткова, і я вырашыў проста спакойна пагуляць па сталіцы. Нашпацыраваўся, стаміўся і прысеў у скверыку насупраць Вялікага тэатра. І тут я заўважыў пажылога чалавека: невысокага росту, зусім сівога, з сівой бародкай і вусамі. Штосьці вельмі знаёмае падалося мне ў ім і я затрымаў на ім позірк. Стары быццам адчуў гэта, зірнуў на мяне, нашы вочы сустрэліся. Мы, як бы ў апраўданне, усміхнуліся адзін аднаму. Ён пакрочыў далей.

Пасля я паехаў з Масквы амаль на 20 гадоў, нават не думаючы аб тым, што калі-небудзь буду служыць, а затым і жыць тут. Але лёс распарадзіўся менавіта так, што ў Маскве я служыў апошнія дзесяць гадоў, выйшаў у адстаўку і жыву тут.

А мінулым летам, ідучы праз сквер каля Вялікага таэтра, а адчуў на сабе чыйсьці позірк і ўбачыў маладога чалавека, вельмі падобнага... на мяне ў маладосці. Ён усміхнуўся мне, а я — яму, і мы разышліся. Але сустрэча гэтая не выходзіла ў мяне з галавы, пакуль я не зразумеў, што гэта было. Фантазія? Выпадковасць? І ўсё ж я ўпэўнены, што бачыў сябе: у маладосці — старым, у старасці — маладым. Дзіўна ўсё гэта, нават вусцішна, але іншага тлумачэння я не знаходжу».

Дарэчы...

Вучоныя Каліфарнійскага універсітэта паўтара года назад высветлілі, што класічная музыка ўплывае на хатніх жывёл.

Так, **курыца** пасля штодзённага праслухоўвання Бетховена павысіла яйцаноснасць з 240 да 300 яек у год. У **авечак і бараноў** пад уздзеяннем вальсаў Штрауса хутчэй расце воўна. А вось **каровы** пад уплывам музыкі Моцарта (канцэрт для флейты з клавесінам) сталі даваць па 2,5—3 вядры малака ў дзень.

А яшчэ быў выпадак

У перыяд свайго 11-гадовага знаходжання на пасадзе мэра горада Санол у штаце Каліфорнія Боска прымалі ў японскім пасольстве, ён з'яўляўся ў шоу на дзяржаўным канале тэлебачання і ніколі не прайграваў на выбарах. Гэта было зусім не благое жыццё для... сабакі. Аб гэтым факце паведаміла газета «Weekly world news».

Дабрадушны сабака — напалову лабрадор, напалову ротвейлер — вымушаны быў сысці з трона кіраўніка невялікага пасёлка ў 500 жыхароў, бо яго гаспадар Том Сцілмэн пераехаў у суседні гарадок Лівермор.

— Наш гарадок да гэтага часу знаходзіцца ў стане шоку, — кажа Вірджынія Макколаф. — Боска быў душой нашага грамадства. Ён не быў падобны ні на аднаго з палітыкаў. Час ад часу, праўда, ён атрымліваў дармавыя кавалкі вяленай ялавічыны ў мясніка за вуглом, але ніколі яму не абяцаў нічога ўзамен, так што гэта нельга назваць хабарам. Затое Боска ніколі не хлусіў, — дадала яна.

Упершыню Боска быў выбраны мэрам у 1983 годзе, абышоўшы на выбарах двух чадавек. На працягу чатырох наступных гадоў у яго не было сапернікаў. Свае трэція выбары ён выйграў тры гады назад у двух сабак.

— Гэты энергічны сабака карыстаўся павагай усяго гарадка, — сказала маці Тома Сцілмэна, Пэт. — Ён з'яўляўся гонарам гарадка. Калі ён быў нашым лідэрам, мы паспяхова змагаліся супраць забудоўшчыкаў на працягу ўсіх гэтых гадоў.

Група японскіх афіцыйных асоб пабывала ў Саноле колькі часу таму і яны былі шакіраваны, пацікаючы лапу мэра. Пазней яны запрасілі Боска наведаць японскае пасольства ў Сан-Францыска.

— Яны пацікавіліся, чаму наш мэр — сабака, — кажа Том. — Тады я спытаў іх, ці ведаюць яны, хто з'яўляецца кіраўніком гарадской адміністрацыі ў Чыкага, Дэтройце ці Маямі? У адказ яны паціскалі плячыма, тады я і растлумачыў ім, што дзякуючы Боска пра наш гарадок ведаюць тысячы людзей у розных канцах краіны, многія прыязджаюць сюды, каб асабіста засведчыць павагу мэру, а гэта прыносіць нашай казне немалыя даходы.

Пра яго пісалі ў нацыянальных выданнях, паказвалі ў тэлепраграмах. У 1988 годзе, напрыклад, пісалася аб знікненні Боска. Аказалася, што мэр, забраўшыся ў кузаў пікапа, задрамаў там у цяньку і прачнуўся толькі ў Арэгоне. Тыднем пазней ён вярнуўся дамоў.

Боска пайшоў, але пра яго не забылі ў гэтым мястэчку за 72 км ад Сан-Францыска, тут у яго засталося і немалое патомства.

Цікава ведаць

Як узважыць без шаляў? У тонкай шклянцы, аказваецца, утрымліваецца 250 г вады, малака, смятаны; 200 г крухмалу, разынак, цукру-пяску, грэчкі, манкі; 160 г пшанічнай мукі; 220—230 г рысу, фасолі, гароху, ячневых круп; 90 г геркулесу; 245 г топленага масла, 210 звычайнага, 240 г — алею; 325 г мёду, 330 г варэння.

У сталовай лыжцы: 20 г вады, мёду, малака, топленага масла і алею; 25 г смятаны, масла, цукровага пяску, мукі, соды; 30 г солі, крухмалу; 15 г воцату, маргарыну.

У чайнай лыжцы: 7-8 г круп; 5 г вады, малака, воцату, маргарыну, топленага масла, алею; 10 г мукі, цукру, солі, масла, смятаны, соды.

У гэты дзень...

Трэцяга красавіка нарадзіліся пісьменнікі Юрый Нагібін, Алесь Ганчар, вядомы палітык, канцлер ФРГ Гельмут Коль, акцёр Марлон Брандо.

Што ў імені маім?

Цэльнасць і грунтоўнасць, саліднасць і цвёрдасць гукавога складу імёнаў Казярога адлюстроўваюць яго сур'ёзнасць, адказнасць, пачуццё стылю і разуменне законаў матэрыі.

Вось якія **мужчынскія** імёны рэкамендуюцца для народжаных пад знакам Казярога: Артур, Абрам, Адам, Алег, Браніслаў, Барыс, Багдан, Гурый, Глеб, Георгій, Даніла, Дзмітрый, Дзяніс, Дзямід, Ігнат, Ігар, Іван, Іпаліт, Клім, Кандрат, Кірыл, Канстанцін, Мікалай, Пётр, Рыгор, Роберт, Цімур, Ціхан, Цімафей, Ягор.

Казярогам-жанчынам рэкамендуюцца наступныя імёны: Ада, Арыядна, Аляксандра, Браніслава, Васа, Ванда, Варвара, Вера, Дзінара, Дар'я, Дора, Дзіна, Зінаіда, Іда, Інга, Іаланта, Ірма, Іраіда, Іна, Кіра, Крысціна, Ксенія, Капіталіна, Кацярына, Лінда, Магда, Марыя, Надзея, Нора, Нона, Наталля, Паліна, Рэната, Рагнеда, Соф'я, Тэрэза.

Анекдот

Пасля прыёму пажылая дама нездаволена выгаворвае знаёмаму ўрачу:

— Як многа мяняецца ў тваёй практыцы з часам, Хуберт! Раней трэба было абавязкова распранацца, а зараз дастаткова паказаць язык!

Сядзіба

Выпуск № 331 — **Рубрыку вядзе Мікалай ЧАХОЎСКІ**

НЕПАЖАДАНАЕ СУСЕДСТВА

Многія гараджане гадуюць расаду перцаў і памідораў разам з пакаёвымі раслінамі. Часцей за ўсё гэта суседства непажадае, бо хваробы «скачуць» з хворых асобін на здаровыя. Хоць, зрэшты, памідоры самі добрыя лекары. Але фітафторы і розных грыбкоў баяцца і яны. На ранніх стадыях «балячкі» амаль не заўважныя. Усё развіваецца. Толькі вось не так шпарка...

Хібы «агульнай кухні» бачны на агародзе. Усё, што было падаўлена сухім паветрам кватэры, літаральна буяе на градцы. Не агледзеліся, як расліны, якія песцілі дзесяткі дзён, накрыліся рознымі плямамі, пажоўклі, апусціліся, страцілі свой ранейшы бадзёры выгляд.

Таму мы раілі не гадаваць вазоны і расаду разам. А калі ўжо няма магчымасці іх «развесці», то апрацоўвайце прэпаратамі. Якраз ёсць хімічныя рэчывы, якія не вельмі шкодныя. Пытайцеся ў спецыяльных магазінах.

Таблетку ці нешта іншае разводзіць у вадзе не цалкам, а толькі частку. Калі, скажам, цэлая разводзіцца ў палове вядра, то чацвёртая частка — у 1,5 літра. Закрыць вокны газетамі, паставіць скрыначкі з расадай як гусцей і ручным распыляльнікам апрацоўваць адзін бок расады, павярнуць і яшчэ раз прайсціся. Паперу выкінуць. Бывае, выручае нават адна апрацоўка.

Як толькі садзіце на пастаяннае месца памідоры, перцы ці іншыя культуры, апрацуйце іх, скажам, бардоскай вадкасцю. Вядома, вельмі дбайна. Тое ж трэба рабіць з расадай, якую набылі на базары. Як правіла, яна найбольш уразлівая, бо ўжо начынена, як кажуць, даверху рознымі ўзбуджальнікамі хвароб.

МЕЛІСА ДОБРАЯ Ў ЧАЯХ І ПРЫПРАВАХ

Звычайна высушаную зялёную частку гэтай расліны выкарыстоўваюць як дабаўку да чаю. Можна яе дабаўляць да вядомых сартоў — індыйскіх, цэйлонскіх, грузінскіх. На чайную лыжку, скажам, цэйлонскага чаю ўсяго пяць—дзесяць частак меліcы. Эфект атрымліваецца цудоўны — напой быццам пранізаны лекамі і пахамі.

Але мала хто ведае, што зялёны ліст — гэта і прыправа да салаты, агуркоў, памідораў і перцаў, іншых культур, страў з рыбы і мяса. Не псуе справы пры нарыхтоўцы памідораў і агуркоў на зіму.

Бачыце, якая гэта культура? Як яе размнажаць? Спачатку сеюць насенне. Да восені будуць першыя зборы. Любіць цяпло, сонца. На ўгноеных градках сеяць на глыбіню да 0,5—1 см. Адлегласць паміж радкамі — да паўметра, адна расліна ад другой — 25 см. Можна дзяліць кусты, якім больш як тры гады. Абавязкова з кавалкамі глебы на каранях.

Многія скардзяцца, што меліса прападае. Гэта адбываецца ў суровыя зімы. Расліна не вытрымлівае 30-градуснага марозу. Здараецца, шкодзіць і меншы. Таму на зіму пасадкі ўцяпляюць гноем ці лісцем, торфам, пілавіннем. Слой — да 8—10 см. Ранняй вясною сцяблінкі выпусціць на волю, разакучыць.

ЦІ ПАСЕЯЛІ КАПУСТУ?

Акрамя іншых культур, у сакавіку (а ў красавіку абавязкова!) сеюць усе віды капусты на расаду. Нагадаем, што найлепшыя асобіны атрымліваюцца ва ўзросце 30—45 дзён. Якраз усё гэтаму спрыяе.

Калі вы рыхтуеце расаду для базара, то сеяць трэба ўвесь пакецік ці нават некалькі пакецікаў. Для сябе — рабіць выбар. Высыпце ўсё насенне на светлую паперу. Пінцэтам ці нават чайнай лыжкай адбярыце самыя буйныя. Яны дадуць найлепшы качан-галоўку.

Далей — як гаварылі не адзін раз. Зярняткі абясшкодзіць, падкарміць на працягу сутак ці пяці—васьмі гадзін у растворы попелу. Сеяць у скрыначкі. Радок ад радка на адлегласці 2-3 см, каліва ад каліва на адлегласці аднаго-двух сантыметраў. Глыбіня загортвання насення — ад 0,5 да 1,5 см. Зверху прысыпаць рачным пяском — не будзе скарынкі. У цёплым месцы ды накрытыя плёнкай расліны з'явяцца вельмі хутка. Іх змяшчаць на добрае святло. Далей усё як звычайна. У фазе сапраўднага лісточка пікіраваць у ёмістасці, скажам, з-пад смятаны. Добрая запраўка глебы, святло, цяпло і палівы — і гадаванцы растуць як на дражджах.

НАБЫВАЙЦЕ Ў КІЁСКАХ, ЗАКАЗВАЙЦЕ ПА ПОШЦЕ, ПАДПІСВАЙЦЕСЯ

Ужо вядома, што нядаўні спецыяльны выпуск для дачнікаў і сялян — «Замежныя тэхналогіі» (газета «Для вас», № 18) — карыстаецца стабільным попытам. Прадаецца ў кіёсках «Белсаюздруку» Беларусі, паступіў па пошце да падпісчыкаў. У Мінску газета-брашура прадаецца яшчэ ў такіх магазінах: «Сельгаскніга», «Аграхімік», «Насенне».

Каго зацікавілі нашы выпускі, паведамляем, што на майскі нумар і наступны чэрвеньскі бягучага года можна падпісацца ў любым паштовым аддзяленні. Заплаціце 3.000 рублёў — і вам прынясуць дадому нашы «Ураджайныя градкі».

У мінулым годзе брашурка рассылалася па пошце. Амаль дзве з паловай тысячы дачнікаў і сялян атрымалі каштоўнае выданне. Сёлета мы зноў будзем адпраўляць свае выпускі ўсім жадаючым. Можна заказаць адну брашуру, а можна ўсе чатыры адразу. Калі заказваеце адзін экземпляр, трэба заплаціць 4 тысячы рублёў, два і больш — па 3,5 тысячы за кожны экземпляр. Розніца ў кошце звязана з выдаткамі на заказныя паштовыя адпраўленні і аплату работы людзей, якія будуць займацца гэтай справай.

Вось пералік выданняў:

№ 15 — расказ пра ўгнаенні, насенняводства, як пазбегнуць нітратаў у прадукцыі, кароткія паведамленні пра буракі, капусту, моркву, агуркі і іншыя культуры.

№ 16 — «Сеем!» Усё аб падрыхтоўцы насення да сяўбы, дакладная сяўба без прарэджвання, што культуры выносяць з глебы, месячны каляндар маскоўскіх вучоных.

№ 17 — «Паслёнавыя». Як атрымаць з соткі 500—700 цэнтнераў бульбы і тону памідораў, што трэба ведаць пра вырошчванне перцаў, фізалісу, баклажанаў, тытуню. Месячны каляндар сяўбы і догляд раслін прафесара Фелікса Вялічкі (Масква), як самому скласці такі каляндар.

№ 18 — «Зарубежные тэхналогіі». Парады даюць амерыканскія, англійскія і чэшскія вучоныя. Каляндар работ дачніка ў маі.

На пераводзе ў двух месцах — верхняй і ніжняй частках (лепш больш падрабязна і разборліва запаўняць другую (ніжнюю) частку, бо яе атрымлівае рэдакцыя) напісаць свой адрас з індэксам, прозвішча, імя і імя па бацьку, што хочаце набыць (пералік).

Разборліва пішыце разліковы рахунак і назву банка: г. Мінск, АКБ «Белбізнесбанк», рахунак газеты «Звязда» 3012210270016, код 739.

Пераводы адпраўляйце на адрас газеты «Звязда»: 220013, г. Мінск, Б. Хмяльніцкага, 10а.

Ніякіх дадатковых пісьмаў пісаць не трэба. Як толькі мы атрымаем перавод на дакладна абазначаную суму, вам будуць высланы выданні.

НАЙБОЛЬШ ХУТКІ СПОСАБ ПРЫШЧЭПКІ ДРЭЎ

Усе мы ведаем многа спосабаў прышчэпкі пладовых дрэў, вынікі якіх бачны праз тры—пяць, а то і больш гадоў. Я знайшоў свой, больш хуткі метад: вынікі атрымліваю ўжо ў наступным ці на другі год. Калі ж зрабіць гэтую адносна складаную «хірургічную» аперацыю акуратна, не спяшаючыся, з добрымі адносінамі да дрэва, то нават сёлета пакаштуем грушы — яблыкі з новага пладовага дрэва. Праўда, папрацаваць трэба будзе крыху больш у не вельмі зручных умовах, але ж, па-першае: не баімся мы, сяляне, цяжкай работы, а па-другое, вынікі вартыя таго!

Бадай самая адказная і складаная частка аперацыі — пачатак. Рыдлёўкай акуратненька, не пашкодзіўшы карані, раскопваем зямлю, шукаючы патрэбны корань. Ён павінен быць дужым і ў дыяметры да сантыметра.

«Для прышчэпка выбіраем галінку дыяметрам каля 10 мм, лепш цэнтральны парастак. За некалькі дзён да «аперацыі» кладзём яго ў халадзільнік (калі ўлезе) або ў склеп. Даўжыня галінкі-прышчэпка можа быць і адзін метр, і нават болей. Нам трэба будзе мець: мяккі дрот для бандажа (лепш медны, калі знойдзецца), завостраны калок для апоры, вяроўку, стары валёнак або фуфайка пад калені (мабыць, не той у нас ужо ўзрост, каб стаяць на каленях на сырой і халоднай яшчэ зямлі), дрыль з вострым свярдзёлкам дыяметрам 8—12 мм (на 4—6 мм менш за падрыхтаваны прышчэпак), ваду для прамыўкі.

Акуратненька капаем зямлю вакол пладовага дрэва, шукаем патрэбны корань. Ён павінен быць значным (да сантыметра ў дыяметры). Знайшлі. Раскапаем невялікую ямку, каб было зручна свідраваць. Падставім пад корань абрубачак-апору. Абавязкова абмыем — і за працу. Свідруем не спяшаючыся (каб не навылёт!). Бо наробім сабе лішняй работы — прыйдзецца ліпкай стужкай герметызаваць адтуліну знізу. Сок пойдзе ў зямлю. А яго трэба накіраваць у прывітую галінку, каб падняўся да самай верхняй пупышкі. Па той жа прычыне нельга расшчапляць корань. Вострым ножыкам апрацуйце прышчэпак, каб, як кажуць сталяры, без дзірачак, пустэч. Сваю галінку ўстаўляем шчыльна, але каб не раскалолася! Перад тым, як устаўляць канчаткова, прамыйце адтуліну вадзічкай, можна нават са слядамі медзі і настою попелу (першага на літр — 1 г і другога — лыжку). Пасля таго як уставілі, загерметызуйце садовым варам усе адкрытыя ўчасткі, падвяжыце да калка. Налажыце бандаж-перацяжку. Чым тужэй, тым лепш. Засыпце ямку добра ўгноенай і «чыстай» глебай.

Анатоль КУЛЕШ.

г. Мінск.

***

Анатоль Фёдаравіч растлумачыў, што бандаж (перацяжка) робіцца для таго, каб пажыўныя рэчывы беглі па патрэбнаму нам маршруту: корань — прывітая галінка — пупышкі. Галінкі на прывітай частцы неабходна адгінаць да гарызантальнага і нават паніклага стану. Будуць закладвацца кветкі, а на іх — плады. Якраз дзеля гэтага і робіцца ўся гэта справа.

Мацаваць галінку вельмі старанна. Вецер, людзі, крануўшы «дрэўца», звядуць справу на нішто. З гэтай мэтай лепш рабіць падвязкі ў двух (унізе і ўверсе) ці нават трох месцах.

Няўдачы могуць быць. Напрыклад, калі ўнясём інфекцыю, ці дрэнна выграбем стружкі з адтуліны, возьмемся рукамі за тую частку, якую ўстаўляем у адтуліну. Так што ўвага самая пільная.

Калі новае дрэўца прыжывецца, яго можна і аддзяліць. Выкопваць з большай часткай каранёў, зямлю не абтрасаць. Садзіць у ямкі, выкапаныя па ўсіх правілах агратэхнікі. Зноў прывязваць да надзейнай апоры.

Вядома, найбольш удаецца аперацыя на яблынях. Але добрыя вынікі і ў гадаванні груш, вішань, сліў, іншых культур. Галоўная ўмова — стараннасць гаспадароў. Шукаць карані з паўднёвага ці блізкага да яго боку. Для навенькага будуць лепшыя цеплавыя і светлавыя ўмовы.

А ці можна прышчапіць цэлую галінку на дрэва? Аказваецца, можна. Рабіць справу як мага раней — сок не пабег па галінках, галінка таксама не кранулася ў рост. Вельмі добра мацаваць прывітую частку ад парываў ветра, нават вялікіх птушак.

ЗАСНАВАЛЬНІКІ:
Вярхоўны Савет Рэспублікі Беларусь,
Кабінет Міністраў Рэспублікі Беларусь,
калектыў рэдакцыі газеты «Звязда».
Рэгістрацыйны нумар 1.

Галоўны рэдактар У. НАРКЕВІЧ.
Рэдакцыйная калегія: У. АНДРЫЕВІЧ (намеснік галоўнага рэдактара), І. БАРАНОЎСКІ, У. ГОЙТАН, В. ЖДАНКО, Л. ЛАХМАНЕНКА, М. МІХАЕВІЧ (першы намеснік галоўнага рэдактара), А. МЯСНІКОЎ, Л. РЫЖАНКОВА (намеснік галоўнага рэдактара), С. ШАЎЦОЎ.

НАШ АДРАС: 220013, гор. Мінск, вуліца Б. Хмяльніцкага, 10-а, рэдакцыя газеты «Звязда».
ТЭЛЕФОНЫ: прыёмнай — 68-29-19; намеснікаў галоўнага рэдактара — 68-28-57, 68-29-16, 32-35-05; аддзелаў: інфармацыйна-аналітычнага — 68-28-14, 68-29-68, эканомікі — 68-28-54, 68-29-68, палітыкі — 32-44-12, 68-28-64, культуры — 68-29-42, 68-28-27, сацыяльных праблем — 68-28-69, пісьмаў — 68-27-47, маралі і права — 68-28-51, міжнацыянальных адносінаў — 68-27-40, 68-28-69, журналісцкіх расследаванняў — 68-28-38, 68-28-72, беларускай дыяспары — 68-28-27, знешнеэканамічнай дзейнасці — 68-29-44; аглядальнікаў па праблемах: навукі і адукацыі — 68-28-31, экалогіі і ліквідацыі вынікаў Чарнобыля — 68-28-36; уласных карэспандэнтаў: у Брэсце — 33-640, Гродне — 33-25-29, Гомелі — 53-13-92, Баранавічах — 7-26-02, Паставах — 22-400; бухгалтэрыі — 32-22-03; даведкі па рэкламе і аб'явах — 32-31-98. ФАКС: 68-28-77, 32-04-52.

Аўтары апублікаваных матэрыялаў нясуць адказнасць за падбор і дакладнасць фактаў. Іх меркаванні не заўсёды супадаюць з меркаваннем рэдакцыі.
Адказнасць за змест рэкламы нясуць рэкламадаўцы.
Рэдакцыя пакідае за сабой права не ўступаць у перапіску з чытачамі.

Друкарня выдавецтва «Беларускі Дом друку». Мінск, праспект Ф. Скарыны, 79.
Тыраж 100.634. Індэкс 63.850.
Зак. № 1672.
Выходзіць 250 разоў на год.
Нумар падпісаны ў 20.15.
М 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12
П 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12